

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNİN GÜVENLİ
DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlker MUMCU

Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemleri Ana Bilim Dalı
Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemleri Programı

EKİM, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNİN GÜVENLİ
DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlker MUMCU
(Y2212.200005)

Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemleri Ana Bilim Dalı
Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemleri Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Feride OLCAY

EKİM, 2024

TEZ SINAV TUTANAĞI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, 30.10.2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan İLKER MUMCU'nun tezi* ile** kararı verilmiştir.

JÜRİ

1. Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi ZEYNEP FERİDE OLCAY
2. Üye : Dr. Öğr. Üyesi MURAT ADİL SALEPÇİOĞLU
3. Üye : Dr. Öğr. Üyesi TUFAN ÖZTÜRK

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararı

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Güvenli Davranışlar Üzerindeki Etkisi” adlı tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2024)

İlker MUMCU

ÖNSÖZ

Bu çalışma sırasında; vaktini esirgemedi tüm destekleri ile yanımda olan sorularımı cevapsız bırakmayan, değerli rehberliğiyle beni yönlendiren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Feride OLCAY' a teşekkür ederim.

Sevgili eşim Hanım Sinem MUMCU' ya, bu süreç boyunca bana verdiği sonsuz destek için teşekkür etmek istiyorum. Onun sevgisi, sabrı ve moral desteği, beni zorlu anlarda güçlendirdi ve tez çalışmamı sürdürmemi sağladı.

Son olarak, bu tez çalışmasında emeği geçen tüm akademisyenlere, araştırmacılara ve katkıda bulunan herkese teşekkür etmek istiyorum. Bu çalışma, birçok kişinin yardımı ve katkısıyla başarıyla tamamlandı. Hepinize teşekkür ederim.

Ekim, 2024

İlker MUMCU

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNİN GÜVENLİ DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ÖZET

Günümüz iş dünyasında, iş sağlığı ve güvenliği en üst düzeyde öncelikli konu olarak kabul edilmektedir. Çalışanların sağlığı ve güvenliği, sadece etik bir sorumluluk değil, aynı zamanda işletmelerin sürdürülebilirliği ve başarısı için de kritik bir faktördür. İş kazaları ve meslek hastalıkları hem insan hayatını hem de işletmelerin ekonomik performansını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlamak ve çalışanları güvenli davranışlarda bulunmaya teşvik etmek, işletmelerin öncelikli hedeflerinden biri olmalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, çalışanların işyerlerindeki riskleri tanımları, tehlikeleri önlemek için gerekli önlemleri almayı öğrenmeleri ve güvenli davranışları benimsemeleri için kritik bir rol oynamaktadır. Günümüzde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, işyerlerindeki verimliliğin artırılması ve çalışanların sağlığının korunması açısından iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri sayesinde farkındalıklarının artırılmasıyla, iş kazaları ve meslek hastalıklarının minimize edilmesi sağlanarak ülke ekonomisine yönelik mali yüklerin azaltılması mümkün olacaktır.

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlarını ve farkındalıklarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Geliştirilecek bu ölçme aracı, öğrencilerin İSG ile ilgili bilgi, tutum ve farkındalık seviyelerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, oluşturulan ölçek aracılığıyla, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilgi düzeyleri, tutumları ve farkındalıkları ile risk algıları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemek amaçlanmaktadır. Bu sayede, İSG eğitiminin etkilerini daha iyi anlayarak, öğrencilerin güvenlik bilincini artırmaya yönelik gerekli veriler elde edilmeye çalışılacaktır.

Bu amaç doğrultusunda anket çalışması uygulanmıştır. Anket sonuçlarının analiziyle elde edilen bulgular değerlendirilerek yükseköğretimde verilen İSG eğitiminin ne ölçüde içselleştirildiği öğrencilerin edindikleri bilgiyi uygulamaya etkili bir biçimde aktarıp aktarmadığı irdelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, iş güvenliği eğitimi almış öğrencilerin İSG bilgi seviyelerinin ve farkındalık düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde öğrencilerin genel olarak İSG' ye yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları gözlemlenmiştir. Öte yandan analizler dikkate alındığında, İSG bilgi düzeyinin ve İSG' ye yönelik tutum ve farkındalık düzeyindeki artışların, öğrencilerin risk algısını etkilemediği anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin İSG bilgi düzeyi ve farkındalıklarının risk algıları üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, öğrencilerin bilgi seviyelerini ve farkındalıklarını artırmakta önemli bir rol oynamaktadır ancak, bu artışların öğrencilerin risk algısını etkilemediği gözlemlenmiştir. Bu durum, İSG eğitiminin sadece bilgi aktarımına odaklandığını, ancak öğrencilerin riskleri değerlendirme ve yönetme becerilerini geliştirmeye yeterince katkıda bulunmadığını düşündürmektedir. Eğitimlerin daha etkili hale gelmesi için, teorik bilgilerin yanı sıra uygulamalı ve gerçek hayata yönelik senaryolar içermesi, cinsiyetler arası tutum farklılıklarının göz önünde bulundurulması, öğrencilerin risk algılarını geliştirecek stratejilerin de programa dahil edilmesi önemlidir. Böylece hem bireylerin hem de çalışma ortamlarının güvenliğini artıran daha kapsamlı bir güvenlik kültürü oluşturulabilir.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin sürdürülebilir kalkınma ile ilişkisi oldukça önemlidir. Etkili İSG eğitimi, yalnızca bireylerin güvenliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda iş yerlerinde verimliliği artırarak ekonomik sürdürülebilirliğe de katkıda bulunur. Güvenli çalışma koşullarının teşvik edilmesi, iş kazalarının ve sağlık sorunlarının azaltılmasıyla sonuçlanır; bu da hem insan sağlığını korur hem de çevresel kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlar. Böylece, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için gerekli olan sağlam bir temel oluşturulmuş olur.

Son olarak, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almanın, üniversite eğitimi sonrasındaki yaşam kalitesi üzerinde de önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu

eğitim, bireylerin mesleki yaşamlarında karşılaşacakları riskleri daha iyi değerlendirmelerine ve güvenli davranışlar geliştirmelerine olanak tanır. İSG konusunda yeterli bilgi ve farkındalığa sahip olan bireyler hem iş ortamlarında hem de kişisel yaşamlarında daha bilinçli seçimler yaparak, genel yaşam kalitelerini artırabilirler. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin güçlendirilmesi, uzun vadede bireylerin daha sağlıklı, güvenli ve tatmin edici bir yaşam sürmelerine katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi, Risk Algısı, Sürdürülebilir Kalkınma, Yaşam Kalitesi

THE IMPACT OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY TRAINING ON SAFE BEHAVIOR

ABSTRACT

In today's business world, occupational health and safety (OHS) is regarded as a top priority. The health and safety of employees is not only an ethical responsibility but also a critical factor for the sustainability and success of businesses. Workplace accidents and occupational diseases can negatively impact both human lives and the economic performance of organizations. Therefore, ensuring a safe working environment and encouraging employees to engage in safe behaviors should be among the primary goals of businesses.

OHS training plays a crucial role in helping employees recognize risks in their workplaces, learn the necessary measures to prevent hazards, and adopt safe behaviors. Nowadays, the role of OHS training in preventing workplace accidents and occupational diseases, increasing productivity, and protecting employee health is becoming increasingly significant.

By raising awareness through OHS training, it is possible to minimize workplace accidents and occupational diseases, thereby reducing the financial burdens on the country's economy.

The aim of this study is to develop a valid and reliable measurement tool to assess university students' knowledge levels, attitudes, and awareness regarding occupational health and safety (OHS). This measurement tool aims to comprehensively evaluate students' knowledge, attitudes, and awareness levels related to OHS. Additionally, it seeks to examine whether there is a relationship between students' levels of knowledge, attitudes, and awareness regarding OHS and their risk perception. This way, valuable data will be collected to better understand the effects of OHS training and to enhance students' safety awareness.

To achieve this aim, a survey study was conducted. By analyzing the survey results, the findings were evaluated to determine the extent to which OHS

training provided in higher education has been internalized and whether students effectively apply the knowledge they have acquired.

As a result of the analyses, it was found that students who received safety training had significantly higher levels of OHS knowledge and awareness. Similarly, it was observed that students generally possess positive attitudes toward OHS. However, when analyzing the data, it was noted that increases in OHS knowledge, attitudes, and awareness did not affect students' risk perception. This indicates that students' knowledge and awareness of OHS do not have a significant impact on their risk perceptions.

In conclusion, OHS training plays an important role in enhancing students' knowledge and awareness levels. However, it has been observed that these increases do not influence students' risk perception. This suggests that OHS training focuses primarily on knowledge transfer and does not sufficiently contribute to developing students' skills in risk assessment and management. To make training more effective, it is crucial to include practical and real-life scenarios, consider gender differences in attitudes, and incorporate strategies that will enhance students' risk perception into the program. This approach can create a more comprehensive safety culture that improves both individual and workplace safety.

The relationship between occupational health and safety (OHS) training and sustainable development is of great importance. Effective OHS training not only ensures individual safety but also contributes to economic sustainability by enhancing productivity in the workplace. Promoting safe working conditions leads to a reduction in workplace accidents and health issues, which protects both human health and allows for more efficient use of environmental resources. In this way, a solid foundation is established to achieve the goals of sustainable development.

Furthermore, OHS training has a significant impact on the quality of life after university education. This training enables individuals to better assess the risks they may encounter in their professional lives and to develop safe behaviors. Consequently, individuals with sufficient knowledge and awareness regarding OHS can make more conscious choices in both their work environments and

personal lives, thereby enhancing their overall quality of life. In this context, strengthening occupational health and safety education will contribute to individuals leading healthier, safer, and more satisfying lives in the long term.

Keywords: Occupational Health and Safety, Occupational Health and Safety Training, Risk Perception, Sustainable Development, Quality of Life

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
I. GİRİŞ	1
II. KAVRAMSAL ÇEVRE	7
A. İş Sağlığı ve Güvenliği	7
1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihçesi.....	8
2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı.....	12
3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi.....	13
B. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi	21
1. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimin Önemi.....	23
2. Yüksek Öğrenimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi	25
C. Risk Algısı	27
1. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk ve Tehlike Kavramı	27
2. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk Kavramının Önemi	29
III. ARAŞTIRMA.....	31

A. Araştırmanın Amacı.....	31
B. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	31
C. Araştırmada Veri Toplama Araçları	31
D. Araştırma Verilerinin Analizi	32
E. Araştırmanın Bulguları	34
1. Katılımcılara Ait Bilgiler	34
2. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	34
3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	36
4. Güvenirlik Analizi Sonuçları	38
IV. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
V. KAYNAKÇA	55
EKLER.....	59
ÖZGEÇMİŞ.....	65

KISALTMALAR LİSTESİ

ILO : Uluslararası Çalışma Örgütü

İSG : İş Sağlığı ve Güvenliği

RG : Resmi Gazete

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

TDK : Türk Dil Kurumu

WHO : Dünya Sağlık Örgütü

YÖK : Yükseköğretim Kurulu

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1. Türkiye’ de İş Kazalarının Nedenlere göre Dağılımı (Bilir ve Yıldız, 2004).....	17
Çizelge 2. Dünyada ve ülkemizde iş kazalarının karşılaştırılması	18
Çizelge 3. Türkiye İş Kazaları Verileri	19
Çizelge 4. Türkiye Meslek Hastalıkları Verileri	19
Çizelge 5. Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları	33
Çizelge 6. Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılımı	34
Çizelge 7. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri, Öz-Değerler ve Açıklanan Varyans Oranları	35
Çizelge 8. Uyum Ölçütleri ve İSG Bilgi, Tutum ve Farkındalık Ölçeğine Ait Uyum Değerleri.....	36
Çizelge 9. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri, Kritik Oranlar ve Anlamlılık Düzeyleri	37
Çizelge 10. Tablo Güvenirlilik Katsayıları.....	39
Çizelge 11. Betimsel Analiz Sonuçları.....	39
Çizelge 12. Cinsiyete Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	40
Çizelge 13. Sınıf Düzeyine Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları.....	41
Çizelge 14. Okul Türü Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları	42

Çizelge 15. İSG Dersini Alma Durumuna Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 16. Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı, $\chi^2=485,02$; Sd=160; $\chi^2/df=3,03$; p<0,001	38
--	----

I. GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin temel hedefleri, işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması, meslek hastalıkları ve iş kazalarının azaltılması, çalışanların temel hakları hakkında bilgilendirilmesi ve potansiyel risklerle ilgili gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktır. Bu eğitimlerin en kritik bileşeni, iş sağlığı ve güvenliği bilincinin geliştirilmesi ve bu bilincin etkili bir güvenlik kültürüne dönüştürülmesidir.

Eğitimler, yalnızca teorik bilgilerin aktarılmasıyla sınırlı kalmayıp, bu bilgilerin günlük iş süreçlerine entegre edilmesini ve güvenlik alışkanlıklarının teşvik edilmesini amaçlamaktadır. İşyerinde güvenliğin yalnızca bir kural veya prosedür değil, aynı zamanda tüm çalışanların yaşam biçimlerinin bir parçası haline gelmesi gerekmektedir. Güvenlik kültürünün yerleşmesi, tüm çalışanların güvenliği sürekli olarak ön planda tutmaları, potansiyel risklere karşı proaktif yaklaşımlar sergilemeleri ve olası tehlikeleri önceden belirleyip gerekli tedbirleri almaları anlamına gelir. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, organizasyonel kültürün ayrılmaz bir parçası haline gelerek, işyerinde güvenlik standartlarının sürekli olarak yükseltilmesini ve risklerin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlar. (Didem Çiğdem Kalıntaş, 2022: 1)

Aynı zamanda, İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, kalite, çevre yönetimi ve iş sağlığı alanındaki yönetim sistemleriyle uyumlu bir şekilde uygulandığında, çalışanların sağlık ve güvenliğini iyileştirmenin ötesinde, organizasyonların verimlilik, çevresel sürdürülebilirlik ve kalite standartlarını da güçlendirmektedir. Bu eğitimler, güvenlik kültürünü derinleştirerek, organizasyonların sürekli gelişim hedeflerine ulaşmalarına önemli bir katkı sağlar. Etkili bir şekilde uygulanan iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, yalnızca organizasyonel başarıyı artırmakla kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesinde kritik bir rol oynar. Bu bağlamda, eğitimlerin etkinliği, organizasyonel verimlilik ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Dünya Çalışma Örgütü (ILO), iş sağlığı kavramını ve önemini tanımlamak için iş birliği yapmış ve bir dizi belge yayınlamıştır. 1950'lerin başında, bu iki örgüt iş sağlığı ve güvenliği kavramlarını tanımlamak için ortak bir çerçeve oluşturmuşlardır.

Bu çerçeve, işyerlerinde çalışanların fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlığını korumayı ve iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeyi amaçlamıştır. WHO ve ILO'nun iş birliği sonucunda, iş sağlığı ve güvenliği, işçilerin sağlık ve refahını korumak için bütünsel bir yaklaşıma dayalı bir disiplin olarak tanımlanmıştır.

Bu dönemde, iş sağlığı ve güvenliği alanında uluslararası standartlar ve işyerlerinde uyulması gereken temel prensipler belirlenmiştir. Bu prensipler arasında işçilerin eğitimi, işyerlerindeki tehlikelerin belirlenmesi ve önlenmesi, iş ekipmanlarının güvenliği, kişisel koruyucu ekipmanların kullanımı ve sağlık hizmetlerine erişim gibi konular yer almıştır.

Bu ortak çerçeve, iş sağlığı ve güvenliği konusunda uluslararası alanda bir farkındalık ve standart oluşturulmasına katkıda bulunmuş ve işçilerin sağlık ve güvenliğini korumak için ulusal ve uluslararası düzeyde politika oluşturulmasını teşvik etmiştir. Yapılan tüm bu çalışmalar iş sağlığı ve güvenliği alanında ilerlemelerin sağlanmasına, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasına önemli bir katkı yapmıştır.

İSG' de amaç; işçilerin işyerlerinde güvenli bir ortamda çalışmalarını sağlamak ve oluşabilecek riskleri en aza indirmektir. Bu, hem işçilerin fiziksel ve zihinsel sağlığını korumak hem de işletmelerin sürdürülebilirliğini ve verimliliğini artırmak için çok önemlidir. İş sağlığı ve güvenliği, işverenlerin ve çalışanların ortak sorumluluğu altında yürütülmekte olup, ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen standartlar ve yasal düzenlemeler tarafından desteklenmektedir. İSG disiplini, işyerlerindeki riskleri belirlemeyi, önleyici önlemler almayı, eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerini yürütmeyi ve iş kazaları veya meslek hastalıkları durumunda uygun müdahaleleri sağlamayı içerir. Dolayısıyla, iş sağlığı ve güvenliği, çalışanların yaşam kalitesini artırmak ve işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlamak için önemli bir araçtır.

Devlet, çalışanları fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal risklerden korumak, meslek hastalıklarını önlemek ve iş kazalarını tamamen ortadan kaldırmak amacıyla kapsamlı bir sorumluluk üstlenmektedir. Bu sorumluluk çerçevesinde, devletin yasalar çıkarması, bu yasaların etkin bir şekilde denetlenmesini sağlaması ve gerekli teknik altyapıyı kurması gerekmektedir. Bu süreçler, yalnızca yasal düzenlemelerin oluşturulmasını değil, aynı zamanda bu düzenlemelerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini garantileyecek denetim mekanizmalarının devreye sokulmasını da içerir. Ayrıca, devletin teknik altyapıyı oluşturma ve geliştirme çabaları, risklerin sistematik bir şekilde ele alınmasını ve sürekli iyileştirmeler yapılmasını sağlamak için kritik öneme sahiptir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun dördüncü maddesi, işverenlerin sorumluluklarını ayrıntılı bir şekilde tanımlamaktadır. Bu maddeye göre, işverenler, çalışanlarının iş ile ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. İşverenlerin, bu yükümlülüklerini yerine getirirken dışarıdan uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alması, onların sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu düzenleme, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile ilgili sorumluluklarını tamamen yerine getirmesi gerektiğini ve bu süreçte oluşabilecek herhangi bir mali yükün çalışanlara yansıtılmaması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, kanun, işverenlerin İSG ile ilgili tüm masrafları kendi bütçelerinden karşılamasını ve bu masrafların çalışanların ücretlerinden kesilmemesini garanti altına alır.

Çalışanların ise, kendilerine sunulan tüm eğitimlere katılmaları, İSG ile ilgili düzenlenen kurallara titizlikle uymaları ve çalışma ortamında meydana gelen her türlü güvenlik açığı veya tehlikeli durumu yetkililere bildirmeleri gerekmektedir. Bu düzenleme, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yükümlülüklerin hem işverenler hem de çalışanlar açısından net bir şekilde belirlenmesini ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanmasını amaçlamaktadır. (RG, 20 Haziran 2012, Sayı 28339.)

İş kazalarının ortaya çıkmasında en kritik faktörlerden biri, eğitim ve bilinç eksikliğidir. İş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilgi ve farkındalığa sahip olmayan çalışanlar, tehlikeleri doğru şekilde tespit etmekte ve gerekli önlemleri uygulamakta zorlanırlar. Bu durum, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının

artışına yol açabilir. Ancak, bu sorunun yalnızca denetimler ve yasal düzenlemelerle çözülmesi mümkün değildir. Denetimler ve yasalar, iş sağlığı ve güvenliği standartlarının belirlenmesi ve uygulanmasında önemli bir rol oynasa da, bu tedbirler tek başına yeterli değildir. İş sağlığı ve güvenliği kültürünün toplumsal düzeyde benimsenmesi ve günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi kritik öneme sahiptir. Bu kültürün yerleştirilmesi, çalışanların işyerinde güvenliği sürekli olarak dikkate almalarını, tehlikeleri önceden belirlemelerini ve etkili önlemler almalarını sağlayarak, risklerin etkili bir şekilde azaltılmasını ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanmasını mümkün kılacaktır.

İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasında en büyük görev eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim, bireylerin bilinçlenmesi ve güvenli davranışlar geliştirmesi için temel araçtır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği bilincinin ilköğretimden başlayarak eğitimin tüm düzeylerinde verilmesi büyük önem taşır. Yapılacak farkındalık artırıcı eğitimler, bireylerin iş hayatına atılmadan önce güvenlik bilincini kazanmalarını sağlar ve işyerlerinde güvenli çalışma kültürünün yerleşmesine katkıda bulunur.

İlköğretim düzeyinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, çocuklara erken yaşta güvenli davranışlar kazandırmayı amaçlar. Bu yaş grubunda verilen eğitimler, basit güvenlik kuralları ve tehlikeler hakkında bilgi verir. Örneğin, evde ve okulda karşılaşılabilecekleri günlük tehlikeler konusunda bilinçlendirme yapılır. Böylece, çocuklar tehlikeleri tanımayı ve bu tehlikelere karşı doğru önlemler almayı öğrenirler. Bu eğitimler, çocukların güvenlik kültürünü erken yaşta benimsemelerine yardımcı olur.

Lise düzeyinde verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, daha karmaşık güvenlik konularını içerebilir. Öğrenciler, işyerlerinde karşılaşılabilecekleri spesifik tehlikeler ve bu tehlikelerin nasıl yönetileceği konusunda bilgi sahibi olurlar. Ayrıca, meslek seçimi aşamasında olan bu gençler, seçecekleri mesleklerin sağlık ve güvenlik riskleri hakkında bilinçlenirler. Bu aşamada verilen eğitimler, öğrencilerin ileride çalışma hayatında güvenli davranışlar sergilemelerine temel oluşturur.

Üniversite düzeyinde ise iş sağlığı ve güvenliği eğitimi daha da derinleştirilir. Üniversitelerde verilen eğitimler, teorik bilgilerin yanı sıra pratik

uygulamaları da içerir. Özellikle mühendislik, tıp, iş güvenliği gibi alanlarda eğitim gören öğrenciler, iş sağlığı ve güvenliği konularında kapsamlı bilgi ve beceri kazanırlar. Üniversitelerde yapılan araştırmalar ve projeler, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği alanında yenilikçi çözümler geliştirmelerine olanak tanır. Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği konularında verilen seminerler, konferanslar ve atölye çalışmaları, öğrencilerin bu alandaki bilgilerini güncellemelerine ve derinleştirmelerine katkı sağlar.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan giriş kısmında araştırmanın amacı ve öneminden bahsedilmektedir. İkinci bölümde çalışmanın konusunu oluşturan kavramsal çevrelere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde verilerden elde edilen bulgular bulunmaktadır. Dördüncü bölümde çalışmanın sonuçları ve değerlendirme kısmı yer alırken, son bölümde ise kaynakçadan oluşmaktadır.

Bu çalışma, yükseköğrenim gören öğrencilerin aldıkları iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin güvenli davranışlar üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin bu konudaki bilgi düzeyleri ve bilinç seviyeleri, iş hayatında karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı ne kadar hazırlıklı olduklarını gösterir. Araştırmada, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konularındaki bilgi seviyeleri, bu alanda aldıkları eğitimlerin etkisi ve bu eğitimlerin farkındalık düzeyleri üzerindeki etkileri değerlendirilecektir. Ayrıca, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konularındaki tutum ve davranışları da incelenecektir.

Araştırmanın sonuçları, eğitim kurumlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkinliğini değerlendirmelerine yardımcı olacaktır. Öğrencilerin farkındalık düzeylerinin yüksek olması, verilen eğitimlerin amacına ulaştığını gösterirken, düşük farkındalık düzeyleri, eğitim programlarının gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini işaret edebilir. Ayrıca, bu çalışma, eğitim kurumlarına iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin daha etkili hale getirilmesi için öneriler sunacaktır.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği bilincinin oluşturulmasında eğitim kurumlarının rolü çok büyüktür. İlköğretimden üniversiteye kadar her eğitim kademesinde verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, bireylerin güvenlik kültürünü benimsemelerine ve bu kültürü iş hayatlarında uygulamalarına katkıda

bulunur. Bu çalışmanın bulguları, eğitim kurumlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini geliştirmelerine ve daha etkili hale getirmelerine yönelik önemli veriler sağlayacaktır.

II. KAVRAMSAL ÇEVRE

A. İş Sağlığı ve Güvenliği

İşyerlerinde çalışanların sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarına sahip olmaları, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, ölümlerin ve sakatlanmaların tamamen ortadan kaldırılması veya en azından azaltılması, yalnızca yasal düzenlemeler ve fiziki önlemlerle sağlanamaz. Bu tür düzenlemeler ve önlemler, iş sağlığı ve güvenliği için gerekli temel şartları oluşturmakla birlikte, yeterli değildir. İşyerlerinde gerçek anlamda etkili bir sağlık ve güvenlik ortamı yaratmak için pozitif bir güvenlik kültürü geliştirilmelidir. Pozitif güvenlik kültürü olmaksızın, işyerlerinde alınan tedbirlerin ve sağlanan koşulların etkinliğinden bahsedilemez. Bu nedenle, işyerlerinde çalışanların sağlık ve güvenliğini tehdit eden olayların önlenmesi için hem çalışanları hem de işverenleri kapsayan bir sağlık ve güvenlik kültürünün oluşturulması büyük bir önem taşımaktadır.

İşyerlerinde pozitif bir güvenlik kültürünün gelişiminde en önemli faktörlerden biri, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eğitimlerdir. Bu eğitimler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi ve becerilerini artırmakta, güvensiz davranışlarını güvenli davranışlara dönüştürmelerine yardımcı olmakta, yaptıkları işlerle ilgili riskleri fark etmelerini ve bu risklere karşı önlemler almalarını sağlamaktadır. Sonuç olarak, çalışanlar işlerini daha sağlıklı ve güvenli bir şekilde yerine getirebilmektedir. Bu eğitimler sayesinde, iş kazaları ve meslek hastalıklarının sıklığı azalmakta ve buna bağlı olarak, bu olayların yol açtığı maliyetlerde de düşüş gözlemlenmektedir.

Bu durumun farkına varan işletmeler, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine büyük önem vermektedir. İşverenler, iş yerlerinde güvenlik kültürünün yerleşmesi ve bu kültürün sürdürülebilir hale gelmesi için ellerinden gelen her türlü çabayı göstermektedir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, çalışanların güvenlik bilincini artırarak, iş yerindeki genel güvenlik seviyesinin

yükseltilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu eğitimler, aynı zamanda çalışanların güvenlik ekipmanlarını doğru kullanmalarını, acil durumlara hazırlıklı olmalarını ve iş yerinde karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı daha bilinçli ve proaktif davranmalarını sağlamaktadır.

İşyerlerinde güvenlik kültürünün geliştirilmesi için iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin yanı sıra, iş yerinde açık ve etkili bir iletişim ortamının oluşturulması da gereklidir. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konularında görüş ve önerilerini rahatça dile getirebilecekleri bir ortam yaratılmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği konularında düzenli toplantılar yapılmalı, çalışanların katılımı teşvik edilmeli ve bu toplantılarda alınan kararlar titizlikle uygulanmalıdır.

Ayrıca, iş yerlerinde güvenlik kültürünün sürdürülebilirliği için sürekli iyileştirme yaklaşımı benimsenmelidir. İş sağlığı ve güvenliği politikaları ve uygulamaları düzenli olarak gözden geçirilmeli, risk değerlendirmeleri yapılmalı ve ortaya çıkan yeni riskler karşısında gerekli önlemler alınmalıdır. Bu süreçte, çalışanların geri bildirimleri dikkate alınmalı ve güvenlik kültürünün gelişimine yönelik sürekli eğitim programları düzenlenmelidir.

Sonuç olarak, işyerlerinde pozitif bir güvenlik kültürü oluşturulması, sadece yasal düzenlemeler ve fiziki tedbirlerle sağlanamaz. Bu kültürün oluşması ve sürdürülmesi için iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine büyük önem verilmesi, işyerlerinde etkin bir iletişim ortamı oluşturulması ve sürekli iyileştirme prensibinin benimsenmesi gerekmektedir. İşverenler ve çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün bir parçası olarak, güvenli çalışma koşullarının sağlanmasına yönelik çabalarda birlikte hareket etmelidir. Bu sayede, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, ölümlerin ve sakatlanmaların azaltılması, dolayısıyla işyerinde genel güvenlik seviyesinin yükseltilmesi mümkün olacaktır.

1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihçesi

İnsanlar üretim faaliyetlerine başladıkları andan itibaren çeşitli iş sektörleri ortaya çıkmış ve bu süreçle birlikte insan sağlığı ve güvenliği giderek daha önemli bir hale gelmiştir. Bu gelişme, iş dünyasının çeşitlenmesiyle birlikte, çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunmasının ne kadar kritik bir gereklilik olduğunu daha belirgin hale getirmiştir. Endüstriyel devrimle birlikte 18. ve 19. yüzyıllarda, fabrikaların ve büyük işletmelerin yaygınlaşmasıyla birlikte iş

kazaları ve iş sağlığı sorunları önemli bir konu haline gelmiştir. Bu dönemde, fabrika ortamlarında çalışan işçilerin sağlığı ve güvenliği ihmal edilmiş, tehlikeli koşullar altında çalışmalarına izin verilmiştir. İşçiler, yetersiz ekipman ve koruyucu önlemlerle, sağlıklarını riske atarak üretim yapmak zorunda kalmışlardır.

Endüstriyel devrimle birlikte ortaya çıkan teknolojik ilerlemeler, üretim süreçlerini hızlandırmış ve büyük ölçekli fabrikaların kurulmasını sağlamıştır. Ancak, bu süreçte iş güvenliği ve sağlığı önemli ölçüde ihmal edilmiş ve iş kazaları sıkça yaşanmıştır. İşçiler, tehlikeli makinelerle çalışmak zorunda kalmış, yetersiz eğitim ve bilgiye sahip olmaları nedeniyle ciddi yaralanmalar ve ölümler yaşanmıştır.

Bu dönemde iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilinç ve düzenlemeler oldukça sınırlıydı. İşverenler, genellikle kâr odaklı olarak üretim yapmayı tercih ediyor ve işçilerin sağlığına yeterince önem vermiyordu.

Üretim kapasitesindeki artış, yeni fabrikaların kurulmasını ve dolayısıyla yeni iş sektörlerinin ortaya çıkmasını tetiklemiştir. Bu gelişme, üretim verimliliğini artırma amacıyla daha sofistike makinelerin ve modern ekipmanların kullanılmaya başlanmasını beraberinde getirmiştir. Sanayileşme süreciyle birlikte hayatımıza giren yeni teknolojiler, aynı zamanda çeşitli sorunları da gün yüzüne çıkarmıştır. Sanayileşme öncesinde var olan problemler, makineleşmenin getirdiği karmaşıklık ve zorluklarla birlikte daha da derinleşmiştir. Örneğin, hızlı üretim süreçlerinin bir sonucu olarak çalışma saatlerinin uzaması, işçilerin dikkatlerinin dağılmasına ve bu da sık sık iş kazalarının meydana gelmesine yol açmıştır. Bu tür olumsuz gelişmeler, güvenlik ve emniyet açısından riskli ve tehlikeli iş ortamlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

İngiltere'deki Sanayi Devrimi'nin başlangıcı (18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başları) sırasında, fabrikalarda çalışan işçiler arasında ciddi iş kazaları ve meslek hastalıkları artmıştır. Bu dönemde işçi sağlığı ve güvenliği konuları, endüstriyel faaliyetlerin hızla artmasıyla birlikte daha geniş bir toplumsal sorun haline gelmiştir.

İlk iş güvenliği yasaları ve düzenlemeleri de bu dönemde ortaya çıkmıştır. Örneğin, 1833'te Birleşik Krallık'ta çocuk işçilerin çalışma şartlarını düzenleyen

Factory Acts adlı yasa, işçi sağlığı ve güvenliği konusundaki erken adımlardan biridir. Bu tür yasal düzenlemeler, işyerlerinde güvenlik standartlarını belirlemek ve işçileri korumak amacıyla geliştirilmiştir.

İş güvenliği bilinci ve ilgili düzenlemeler, tarihsel süreç içinde dünya genelinde yaygınlaşmış ve önemli gelişmeler göstermiştir. İlk olarak İngiltere'de başlatılan bu hareket, 1839 yılında Almanya'da, 1840 yılında İsviçre'de, 1841 yılında Fransa'da ve 1877 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasaların yürürlüğe girmesiyle uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu erken yasaların amacı, iş yerlerinde çalışanların güvenliğini ve sağlığını korumak, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını minimize etmek olmuştur.

1919 yılında kurulan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), bu alandaki uluslararası standartların belirlenmesi ve küresel iş güvenliği politikalarının geliştirilmesinde kritik bir rol oynamıştır. Takip eden yıllarda, 1948 yılında kurulan Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise iş sağlığı ve güvenliğini, genel sağlık ve refahın bir parçası olarak ele alarak küresel sağlık standartlarının yükseltilmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu tarihsel gelişmeler, iş güvenliği ve sağlığı konusundaki bilinç ve uygulamaların uluslararası alanda nasıl evrildiğini ve bu alandaki standartların nasıl şekillendiğini göstermektedir. (Bozoğlu 2021: 12).

Günümüzde birçok ülkede iş güvenliği standartları ve yasaları, işyerlerinde çalışanların güvenliğini ve sağlığını korumak için detaylı bir çerçeve oluşturmuştur. Bu düzenlemeler, iş yerlerinde güvenli çalışma ortamlarını sağlamak, iş kazalarını önlemek ve meslek hastalıklarını azaltmak amacıyla sürekli olarak güncellenmektedir.

Ülkemizdeki ilk iş kanunu, 15 Haziran 1937 tarihinde yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanunu'dur. Bu yasa, işçilerin çalışma koşullarını düzenleyerek iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli bir adım atmıştır. Ardından, iş kazaları ve meslek hastalıklarından işçileri korumayı hedefleyen 4772 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme, çalışanların güvenliğini sağlamaya yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Ancak, 3008 sayılı İş Kanunu 28 Temmuz 1967 tarihinde yürürlükten kaldırılarak, 931 sayılı İş Kanunu ile değiştirilmiştir. Bu yeni düzenleme, çalışma

hayatındaki güncel ihtiyaçları karşılamak amacıyla getirilmiş olsa da, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Bu iptalin ardından, iş dünyasının değişen koşullarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, 1475 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yine de, bu kanun da zamanla yetersiz bulunmuş ve mevcut çalışma koşullarına uyum sağlayacak şekilde geniş bir revizyon yapılması gereği doğmuştur. Bu süreç sonucunda, 4857 sayılı İş Kanunu çıkarılmıştır. 4857 sayılı Kanun, modern iş yaşamının gerekliliklerini karşılamak amacıyla kapsamlı bir düzenleme getirmiş ve iş sağlığı ve güvenliği konularında önemli iyileştirmeler sağlamıştır. (Karakaş, 2007)

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kavramı, bu yeni anlayışla birlikte ortaya çıkmıştır. Bu kavram, işçilerin sağlığını yalnızca işyerinde değil, işyeri dışında da korumayı amaçlamaktadır. İş kazalarının önlenmesi ve iş hastalıklarının tanınması konusunda daha kapsamlı araştırmalar yapılabilmesi için, 1976 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu bünyesinde Meslek Hastalıkları Hastaneleri kurulmuştur. Bu hastaneler, iş sağlığı ve güvenliği alanında bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının etkili bir şekilde önlenmesi amacıyla önemli bir rol oynamıştır. Bu kurulum hem işyerlerinde hem de iş dışı ortamlarda çalışanların sağlık ve güvenliğini artırmayı hedefleyen kapsamlı bir sistemin temel taşlarını oluşturmuştur.

1977 yılında denetleme sistemi köklü bir değişime uğramış ve 1980 yılında "işyeri hekimliği" kavramı uygulamaya konulmuştur. Bu kavram, işverenlerin, işyeri hekimlerinin ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusundaki duyarlılığını önemli ölçüde artırmıştır.

22 Şubat 2005 tarihinde, meslek hastalıklarının tanınması, hastalıkların izlenmesi, işyeri hekimliği uygulamalarının güçlendirilmesi ve işçi sağlığını koruma amacıyla yapılan denetim ve ölçümlerin yeniden yapılandırılması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenlik Konseyi" kurulmuştur. Bu konsey, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki uygulamaların ve standartların geliştirilmesi açısından kritik bir rol oynamıştır.

Günümüzde geçerli olan iş kanunu ise 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Kanunu'dur. Bu yasa, işçi sağlığı ve iş güvenliği kavramlarını kapsamlı bir şekilde güncellemiş ve "iş sağlığı ve güvenliği" terimini kullanıma

sokmuştur. Bu düzenlemeyle birlikte, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kapsamı genişletilmiş ve modern iş dünyasının gereksinimlerine uygun hale getirilmiştir. (Karakaş, 2007)

2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG), iş yaşamının temel taşlarından biridir ve üç ana amacı bulunmaktadır. Bu amaçlar; çalışanların korunması, işletmenin güvenliğinin sağlanması ve üretim süreçlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır.

İSG, çalışanların sağlığını korumayı hedeflerken, güvenli ve uygun bir çalışma ortamı yaratmayı amaçlar. Bu hedefe ulaşmak için işyerindeki tehlikeleri ve riskleri minimize etmek, potansiyel sorunları büyümeden önce proaktif bir şekilde tespit edip çözmek ve istenmeyen olayların önüne geçmek gerekmektedir. İSG' nin bu alanlara odaklanması, çalışanların görevlerini güvenli ve emniyetli bir ortamda yerine getirebilmelerini sağlayarak kaza ve sağlık sorunlarının olasılığını önemli ölçüde azaltır.

Üretim açısından, etkili İSG önlemleri, operasyonların kesintisiz ve verimli bir şekilde devam etmesini destekler. Güvenli bir çalışma ortamının sağlanması, iş kazaları veya sağlık sorunları nedeniyle yaşanabilecek maliyetli kesintileri ve iş durmalarını engeller. Ayrıca, iyi bir şekilde uygulanan İSG programları, çalışanların sağlıklı, odaklanmış ve yüksek verimlilikte çalışmalarını sağlayarak genel üretkenliği artırır. Bu nedenle, İSG hem çalışanların güvenliğini sağlamak hem de işletmenin uzun vadeli başarısını ve istikrarını desteklemek açısından kritik bir öneme sahiptir. (Şenol ve Ferhatoğlu, 2019: 6692)

İş sağlığı ve güvenliğinin temel amaçları (Karabal, 2021:7):

- **Çalışanların Kapsamlı Refahını Koruma:** Bu hedef, çalışanların zihinsel, fiziksel ve genel sağlık durumlarını, iş yerindeki ve iş dışındaki endişelerine yönelik önlemler olarak korumayı amaçlar. Çalışanların tam anlamıyla sağlığını ve bütünlüğünü koruyan tedbirleri içermektedir.
- **Üretimde Güvenliği Sağlama:** Meslek hastalıklarını ve iş kazalarını önlemek, mevcut işgücü kayıplarını en aza indirmek ve genel üretkenliği

artırmak için proaktif önlemler almayı içerir. Güvenlik standartlarını koruyarak, üretken ve tehlikesiz bir iş ortamı oluşturmayı hedefler.

- **Güvenli Bir İş Yeri Ortamı Sağlama:** Çalışanların görevlerini gereksiz riskler ve tehlikelerden uzak bir şekilde yerine getirebileceği bir iş ortamı oluşturmak. Bu, güvenlik protokollerinin uygulanmasını ve güvenli ve etkili çalışma uygulamalarını destekleyen bir çevre oluşturmayı kapsar.
- **Ekonomik ve Psikolojik Koruma:** Çalışanları ve ailelerini ekonomik zorluklardan ve psikolojik stresten korumak. Bu, finansal güvenlik önlemleri ve zihinsel sağlık sorunlarını ele almak için destek sistemlerini içerir, böylece daha istikrarlı ve destekleyici bir çalışma ortamı sağlar.
- **Yetenekli İşgücünü Koruma:** Değerli ve yetenekli çalışanları korumak için etkili güvenlik önlemleri uygulamak, böylece işgücü devir oranını ve tazminat ve sağlık masrafları gibi ilgili maliyetleri azaltmak. Bu, yetenekli bireyleri elde tutmayı ve organizasyon üzerindeki finansal etkileri azaltmayı amaçlar.
- **İş Yeri Uyumunu Artırma:** Çalışanlar ile işverenler arasındaki çalışma ilişkilerini geliştirmek, bu da iş tatmini ve motivasyonu artırabilir. İletişimi ve işbirliğini geliştirerek, genel iş ortamının çalışanların katılımını ve memnuniyetini artıracak şekilde daha uygun hale gelmesini sağlar.
- **Toplumsal ve Ekonomik Sorunları Önleme:** Meslek hastalıklarının ve iş kazalarının büyük sosyal ve ekonomik sorunlara yol açmasını engellemek için adımlar atmak. Bu sorunları proaktif bir şekilde ele alarak, organizasyonların daha geniş toplumsal problemlere katkıda bulunmalarını engelleyebilir ve istikrarlı bir ekonomik ortamın korunmasını sağlar.

3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

İş sağlığı ve güvenliği, tüm mesleklerde çalışanların fiziksel, zihinsel ve sosyal iyilik hallerini artırmak ve korumak amacıyla yapılan girişimleri içerir. Temel amaç, çalışma koşullarından kaynaklanan sağlık sorunlarını önlemek için çeşitli önleyici tedbirler ve uygulamalar kullanmaktır. (ILO – WHO, 1950).

Dünya Sağlık Örgütü, sağlığı yalnızca hastalık veya sakatlıkların yokluğu olarak değil, aynı zamanda fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan tam bir iyilik hali olarak tanımlamaktadır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1948 yılında kabul edilen ve temel insan haklarını belirleyen önemli bir belgedir. Bildirgenin 3. maddesi, "Her insanın yaşama, özgürlük ve kişisel güvenlik hakkı vardır" ifadesiyle, bireylerin temel haklarını vurgulamaktadır. Bu madde, insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri, özgür bir şekilde hareket edebilmeleri ve kişisel güvenliklerinin sağlanması gerektiğini açıkça belirtmektedir. Yaşama hakkı, insanların en temel hakkıdır ve bu hak, özgürlük ve güvenlik ile desteklenerek bütüncül bir güvenlik anlayışı oluşturulmaktadır.

Bildirgenin 25. maddesi ise, güvenliğin sadece fiziksel boyutunu değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutlarını da kapsayan geniş bir çerçeve çizmektedir. Bu maddede, "Herkesin, kendisi ve ailesi için yeterli yiyecek, giyim, barınma, tıbbi bakım ve gerekli sosyal hizmetler gibi sağlıklı ve refah içinde bir yaşam sürdürme hakkı vardır" denilmektedir. Ayrıca, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık gibi kişinin kendi kontrolü dışında meydana gelen durumlarda sosyal güvenlik hakkı da vurgulanmaktadır. Bu hüküm, bireylerin sadece fiziksel sağlıklarının değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik refahlarının da korunması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, bireylerin hem fiziksel hem de sosyal güvenliklerinin sağlanması ile mümkündür. Güvenlik, sadece bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için değil, aynı zamanda onurlu ve sağlıklı bir yaşam sürebilmeleri için de gereklidir. Yaşama, özgürlük ve kişisel güvenlik hakları, bireylerin temel insan haklarının korunması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu haklar, bireylerin güvenli bir çevrede yaşamalarını, özgürce hareket edebilmelerini ve kişisel bütünlüklerinin korunmasını garanti altına alır.

Ayrıca, Bildirgenin 25. maddesi, sosyal güvenlik ve refahın sağlanmasının da bireylerin temel hakları arasında olduğunu belirtir. Her bireyin, kendisi ve ailesi için yeterli yaşam standardına sahip olma hakkı, insanca yaşam koşullarının sağlanması için gereklidir. Bu koşullar, yiyecek, giyim, barınma ve tıbbi bakım gibi temel ihtiyaçların karşılanmasını içerir. Ayrıca, sosyal hizmetlerin

sağlanması ve bireylerin işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık gibi durumlarda güvenliklerinin sağlanması da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Bildirgenin bu maddeleri, güvenlik kavramını geniş bir perspektiften ele alarak, bireylerin fiziksel, sosyal ve ekonomik güvenliklerinin sağlanmasının önemini vurgular. Yaşam hakkı, özgürlük ve kişisel güvenlik, bireylerin temel hakları olup, bu hakların korunması ve desteklenmesi, toplumun genel refahı ve insan onurunun korunması açısından kritik öneme sahiptir. Bu haklar, bireylerin güvenli bir çevrede yaşamasını, insanca yaşam koşullarına sahip olmasını ve toplum içinde aktif ve sağlıklı bireyler olarak yer almasını sağlar.

İş sağlığı ve güvenliği denilince, işçilerin işyerlerinde emniyetli ve sağlıklı bir çalışma ortamının sağlanması için alınması gereken kapsamlı tedbirler akla gelir. Bu tedbirlerin önemi son derece büyüktür, zira iş kazaları yalnızca maddi hasara yol açmakla kalmaz, aynı zamanda insan hayatını da tehlikeye atar. Özellikle can kaybı, bu alandaki en kritik meseledir ve iş güvenliğinin nihai hedefi, bu tür trajik kayıpları en aza indirmek olmalıdır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği stratejilerinin ve uygulamalarının, işyerinde can güvenliğini sağlamaya yönelik etkili ve sürekli bir şekilde geliştirilmesi elzemdir.

İş sağlığı ve güvenliğinin en önemli amacı, işyeri çalışanlarını detaylı bir şekilde eğiterek, her türlü potansiyel tehlikeye karşı bilinçli ve hazırlıklı hale getirmektir. Bu aynı zamanda, güvenli ve sağlıklı çalışma ortamlarının yaratılmasını da içerir. Bu hedefe ulaşmak için, kapsamlı risk analizlerinin yapılması büyük bir önem taşır. Risk analizleri, işyerindeki potansiyel tehlikeleri belirleyerek, bu tehlikelere karşı gerekli önlemlerin alınmasını sağlar. Bu süreç, çalışanların güvenliğini maksimize ederek, olası kazaları ve sağlık sorunlarını en aza indirir ve iş yerinde güvenliği sağlamanın temel taşlarını oluşturur. (Koç, 2004).

İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aksaklıklar, işyeri ortamından, kullanılan ekipman veya maddelerden yahut bireysel yetersizliklerden kaynaklanabilmektedir. Bu aksaklıklar, işin yürütülmesi sırasında veya sonrasında meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarına neden olur. Sonuç olarak, çalışanlar yaralanabilir, sakat kalabilir, hayatlarını kaybedebilir ve bu durumlar hem maddi hem de manevi kayıplara yol açabilir.

İşyerlerinde karşılaşılan bu tür sağlık ve güvenlik sorunları, işin doğasından veya kullanılan araç-gereç ve malzemelerden kaynaklanabilir. Ayrıca, çalışanların bireysel hataları veya bilgi eksiklikleri de bu problemlere sebep olabilir. Bu tür iş kazaları ve meslek hastalıkları, iş süreçleri sırasında veya sonrasında ortaya çıkabilir ve çalışanların ciddi şekilde yaralanmasına, kalıcı sakatlıklar yaşamasına, hatta ölümle sonuçlanmasına neden olabilir.

Bu olaylar, sadece fiziksel zararlarla sınırlı kalmaz; aynı zamanda işyerinde büyük mali kayıplara ve çalışanlar ile aileleri üzerinde derin manevi etkilere de yol açar. İş kazaları ve meslek hastalıkları, işletmelerin üretkenliğini ve verimliliğini olumsuz etkileyerek, ekonomik açıdan da önemli zararlar doğurur. Ayrıca, çalışanların ve ailelerinin yaşam kalitesini düşürerek, uzun vadeli psikolojik ve duygusal sorunlara neden olabilir.

İş sağlığı ve güvenliği eksiklikleri, çalışanların güvenliğini tehlikeye atan ve iş süreçlerinin etkinliğini olumsuz etkileyen ciddi sorunlardır. Bu eksikliklerin giderilmesi, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için hayati önem taşır. İşverenlerin, işyerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlamak için gerekli önlemleri alması, çalışanların eğitime ve güvenlik bilincinin artırılmasına yönelik adımlar atması gereklidir. Bu çabalar, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasına, dolayısıyla işyerinde hem maddi hem de manevi kayıpların önüne geçilmesine yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aksaklıklar, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit etmekte, iş verimliliğini düşürmekte ve ekonomik kayıplara yol açmaktadır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin titizlikle uygulanması ve sürekli olarak iyileştirilmesi, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), "iş kazası" nı önceden öngörülemeyen ve genellikle yaralanmalara, makinelerin ve ekipmanların hasar görmesine ya da üretimin geçici olarak durmasına neden olan olaylar olarak tanımlamaktadır. Bu tür beklenmedik kazaların sonuçlarını minimize etmek için, tüm işyerlerinde, ayırım gözetmeksizin, bir işyeri hekimi bulundurulması kritik bir gerekliliktir. (Aslantepe, 2002)

İş kazalarını en aza indirmek amacıyla yapılan çalışmalarda, bu kazaların kökenindeki nedenlerin tespit edilmesi hayati öneme sahiptir. Çalışma koşullarındaki eksiklikler, yetersiz ya da aşırı aydınlatma, ekstrem sıcaklıklar, aşırı gürültü, toz, kötü havalandırma gibi etkenler, çalışanların sağlığını ve güvenliğini ciddi şekilde tehdit edebilir. Ayrıca, çalışanların yaşları ve psikolojik durumları da kazaların meydana gelmesinde etkili olabilir. Bu risk faktörlerinin tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin hızla alınması, iş kazalarının önlenmesinde ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanmasında kritik bir rol oynar.

Koruyucu ekipmanların yeterince dikkat edilmeden kullanılması, dikkatsiz ve bilinçsiz davranışlar, güvensiz yükleme uygulamaları, hatalı istifleme süreçleri ve tecrübesiz kişilere donanım kullanma izni verilmesi gibi tutumlar, iş kazalarının artmasına neden olan kritik faktörler arasında yer almaktadır. Bu tür davranışlar, işyerlerinde güvenlik standartlarının eksik veya yetersiz olduğunu ortaya koyar ve çalışanların sağlığını ciddi şekilde tehdit eder. Sonuç olarak, bu durum iş kazalarının ve yaralanmaların artmasına yol açarak hem bireylerin sağlıklarını hem de işletmelerin verimliliğini olumsuz etkiler. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin titizlikle alınması ve bilinçli bir yaklaşımın benimsenmesi, kazaların önlenmesi açısından hayati bir önem taşır.

Sosyal Güvenlik Kurumu, iş kazalarının nedenlerini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirerek sonuçları aşağıdaki tablo ile sunmuştur. Çizelge 1' e göre, en yüksek iş kazası yüzdesi, %38,7 ile bir cismin batması ve sıkıştırması şeklinde iken, düşen cisimlerin neden olduğu iş kazaları %15,7 ile en yüksek ikinci yüzdeye sahip olmaktadır.

Çizelge 1. Türkiye’ de İş Kazalarının Nedenlere göre Dağılımı (Bilir ve Yıldız, 2004).

Kaza Nedeni (Kazanın Oluş Şekli)	Kaza Sayısı	%
Bir ya da birden fazla cismin sıkıştırması, batması, kesmesi	29007	38,7
Düşen cisimlerin çarpıp devrilmesi	12007	15,7
Makinelerin neden olduğu kazalar	10295	13,5
Kişilerin düşmesi	9119	11,8
Taşıt kazaları	2970	3,8
Vücuda yabancı cisim saplanması	2480	3,3
Vücudun zorlanmasıyla ileri gelen incinmeler	2081	2,8
Diğer nedenler	7947	10,4
Bilinmeyenler	762	0,9
TOPLAM	76668	100

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi kurumların tahminlerine göre, dünya genelinde her yıl milyonlarca meslek hastalığı ve iş kazası meydana gelmektedir. Bu konuda verilen rakamlar zaman içinde güncellenmekte ve farklı kaynaklarda değişiklik gösterebilmektedir. Ancak, genel olarak kabul gören bazı veriler şunlardır:

- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) verilerine göre, dünya genelinde her yıl yaklaşık 2,3 milyon işçi, meslek hastalıkları ve iş kazaları nedeniyle yaşamını yitirmektedir. Bu rakam, her gün yaklaşık 6,000 işçinin hayatını kaybettiği anlamına gelmektedir.
- Meslek hastalıklarının ölümle sonuçlanma oranı, genel olarak iş kazalarına kıyasla daha düşük olmakla birlikte, yine de önemli bir sağlık sorunu teşkil etmektedir. WHO ve ILO'nun verilerine göre, tüm meslek hastalıkları ve iş kazaları nedeniyle ölen işçilerin yaklaşık %80'i meslek hastalıklarından kaynaklanmaktadır.

Özetle, dünya genelinde her yıl milyonlarca meslek hastalığı vakası yaşanmakta ve bu vakaların önemli bir kısmı ölümle sonuçlanmaktadır. Bu veriler, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki önemin ve aciliyetin altını çizmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları hem bireylerin sağlığı hem de toplumun genel refahı açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Dolayısıyla, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının güçlendirilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması, bu sorunların azaltılması ve önlenmesi için hayati öneme sahiptir.

İş kazaları ile ilgili istatistiksel çalışmalardan (TÜİK, 2012) elde edilen verilerle hazırlanmış olan Çizelge 2 incelendiğinde;

Çizelge 2. Dünyada ve ülkemizde iş kazalarının karşılaştırılması

Dünya	Türkiye
Her gün; • 1 milyon iş kazası olmakta, • 4932 çalışan mesleki hastalığa yakalanmakta • 1096 çalışan iş kazası nedeniyle ölmektedir. Bu kayıpların maddi değeri ülkelerin Gayri Safi Milli Hasıla' nın % 3-5'i arasında değişmektedir	Her gün; • 172 iş kazası olmakta, • 4 işçi, iş kazası sonucu hayatını kaybetmekte, • 6 kişi, iş kazası sonucu iş göremez hale gelmekte,

Çizelge 3. Türkiye İş Kazaları Verileri

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2015	206,922	34,625	241,547
2016	241,115	44,953	286,068
2017	300,770	58,883	359,653
2018	354,308	76,677	430,985
2019	337,108	85,355	422,463
2020	314,897	69,365	384,262
2021	417,078	94,006	511,084
2022	465,769	123,054	588,823

Kaynak: (SGK, 2022: 1)

Çizelge 4. Türkiye Meslek Hastalıkları Verileri

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2015	470	40	510
2016	568	29	597
2017	638	53	691
2018	966	78	1044
2019	997	91	1088
2020	724	184	908
2021	933	274	1207
2022	771	182	953

Kaynak: (SGK, 2022: 1)

Çalışanlar, işyerlerinde kritik bir rol oynar; çünkü üretime doğrudan katkıda bulunurlar ve çalışma yetenekleri devam ettiği sürece maaşlarını ve geçimlerini güvence altına alırlar. Bir çalışan iş kazasına maruz kaldığında, uzun süreli veya geçici olarak işten uzak kalma ya da en ağır durumlarda yaşamını yitirme gibi ciddi sonuçlarla karşılaşabilir. Bu tür olaylar, çalışanın üretime katkıda bulunma yeteneğini bozmakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik ve psikolojik açıdan geniş çaplı etkiler yaratır. Çalışanın ve ailesinin finansal istikrarı ciddi şekilde zarar görebilir, bu da önemli bir ekonomik zorluk yaşanmasına yol açar. Ayrıca, bu tür kazaların psikolojik etkileri hem etkilenen birey hem de yakınları için kalıcı duygusal sıkıntılara neden olabilir. Dolayısıyla, işyeri güvenliğini sağlamak ve kapsamlı sağlık ve güvenlik önlemlerini uygulamak, sadece çalışanların fiziksel iyiliklerini korumakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik ve duygusal istikrarlarını da güvence altına alır; böylece daha sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı sağlanmış olur. (Dizdar, 2008: 125).

İş kazalarının önemli üretim kayıplarına yol açabileceği göz önüne alındığında, bu tür olayların yalnızca gelirleri azaltmakla kalmayıp aynı zamanda

maliyetleri de artıracığı gerçeğini kabul etmek hayati önem taşır. Bununla birlikte, maliyet etkin ve yüksek verimli önleyici tedbirler ve stratejiler benimsemek mümkündür. Gelişmiş güvenlik protokollerine ve sürekli iyileştirmelere proaktif bir şekilde yatırım yaparak, organizasyonlar kaza olasılığını etkili bir şekilde azaltabilir ve mali etkilerini minimize edebilirler. Bu yaklaşım sadece çalışanların refahını korumakla kalmaz, aynı zamanda operasyonel verimliliği artırarak daha sürdürülebilir ve ekonomik olarak geçerli bir iş modeline ulaşılmasını sağlar. (Bilir, 2005)

Sağlam güvenlik önlemleri uygulayan işverenler, nitelikli ve yetenekli iş gücünü koruma altına alabilirler. Güvenli bir ortamda çalışmak, çalışanların kuruma olan güvenini artırmakla kalmaz, aynı zamanda şirketin itibarını da olumlu yönde etkiler. Güvenlik kültürünü teşvik eden işverenler, çalışanların güvenini ve memnuniyetini artırarak şirketin kamuoyundaki imajını güçlendirebilirler. İş sağlığı ve güvenliğine yönelik bu proaktif yaklaşım, sadece iş gücünün refahını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kuruluşun sektördeki duruşunu ve itibarını pekiştirir. (Tekin,1991: 333)

Sonuç itibariyle, iş kazaları ve yaralanmalar, sadece işçileri ve onların ailelerini değil, aynı zamanda sanayi ve kamu sektörlerini de derinden etkileyerek büyük bir sosyal ve mali yük oluşturmaktadır. Bu tür kazalar, işçilerin yaşam kalitesini düşürmekte, ailelerinde maddi sıkıntılara ve duygusal travmalara yol açmakta, işverenler için ise ciddi maliyetler yaratmaktadır. Hem dünya genelinde hem de Türkiye’de iş kazaları nedeniyle meydana gelen büyük çaplı maddi kayıplar ve manevi zararlar dikkat çekicidir. Özellikle sanayi ve üretim sektörlerinde iş kazalarının yol açtığı duraksamalar, üretim kayıpları ve sağlık harcamaları gibi maliyetler ekonomiye büyük bir yük getirmektedir.

Ancak, işyerlerinde meydana gelen iş kazalarının %98’inin önlenebilir nitelikte olması, bu sorunun çözümünde büyük bir umut ışığı sunmaktadır. Çeşitli araştırmalar ve çalışmalar, iş kazalarının büyük bir kısmının önceden alınacak tedbirlerle önlenebileceğini teyit etmektedir. Bu tedbirler arasında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konularında bilinçlendirilmesi, düzenli eğitimlerin verilmesi, işyerlerinde risk değerlendirmelerinin yapılması ve uygun koruyucu ekipmanların kullanılması yer almaktadır. Bu önlemlerin etkili bir şekilde uygulanması, iş kazalarının ve bunlara bağlı yaralanmaların önemli ölçüde azaltılabileceğini

göstermektedir. Dolayısıyla, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün geliştirilmesi, sadece bireysel değil, toplumsal ve ekonomik açıdan da büyük bir öneme sahiptir.

İş kazalarının önlenmesi için alınacak tedbirlerin ve oluşturulacak politikaların, işçi sağlığını korumanın ötesinde, iş verimliliğini artırma, maliyetleri düşürme ve genel iş memnuniyetini artırma gibi çok boyutlu faydaları vardır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği konusuna yapılan yatırımlar hem işverenler hem de devlet için uzun vadede kârlı bir yatırım olarak görülmelidir. Sonuç olarak, iş kazalarını ve yaralanmaları azaltma çabaları, toplumsal refah ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından kritik bir öneme sahiptir ve bu alandaki çalışmaların sürdürülmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

B. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi

Eğitim, bireylerin tutumları, farkındalıkları, problem çözme becerileri ve eleştirel düşünme biçimlerinde köklü değişikliklere neden olmaktadır. Eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte, bireylerin hem psikolojik hem de fiziksel sağlıkları üzerinde olumlu etkiler gözlemlenmektedir. (Asharose ve diğerleri, 2015).

Gelecekte en başarılı olacak bireyler ve organizasyonlar, öğrenme süreçlerini en hızlı ve en verimli şekilde yönetenler olacaktır. Mevcut bilgi ve deneyimlerin gelecekteki başarılarla yeterli olacağına dair bir varsayımda bulunmak yanıltıcı olabilir. Bilgi ve teknoloji hızla değişirken, bu değişimlere uyum sağlamak için öğrenme gereksinimlerini doğru bir şekilde tespit etmek ve ardından hızlı ve etkili bir öğrenme süreci yürütmek zorunlu hale gelmektedir. Başarılı organizasyonlar, öğrenme yapılarının ve kapasitelerinin sürekli olarak gelişmesini sağlayarak hızlı değişimlere ve yeniliklere uyum sağlama yeteneğine sahip olacaklardır. Bu bağlamda, sıradan organizasyonlarla başarılı organizasyonlar arasındaki temel fark, sahip oldukları öğrenme hızı ve kapasitesi olacaktır.

Güvenlik eğitimi, her çalışanın işyeri ortamında güvende olmasını sağlamak amacıyla uygulanan kritik bir risk önleme ve kontrol stratejisidir. Bu eğitim, çalışanlara tehlikeleri tanıma ve bu tehlikelere karşı alınması gereken kontrol önlemleri hakkında kapsamlı bilgiler sunar. Güvenlik eğitiminin kapsamı, güvenli çalışma uygulamalarının yanı sıra kişisel koruyucu ekipmanların doğru kullanımı,

acil durum prosedürleri ve önleyici faaliyetlerin nasıl gerçekleştirileceğini öğrenmeyi içerir. Böylece, çalışanlar, potansiyel risklerle başa çıkmak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olarak, işyeri güvenliğini artırmaya yönelik etkin bir şekilde katkıda bulunabilirler. (Cohen ve diğerleri, 1998: 11).

Eğitimsizlik, bilgisizlik ve dikkatsizlik, meslek hastalıkları ve iş kazalarının başlıca nedenlerindendir. Bu nedenle, eğitim faaliyetleri bu riskleri azaltmada hayati öneme sahiptir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin temel amacı hem meslek hastalıklarını hem de iş kazalarını önlemektir. Bu tür eğitim programları, çalışanlara potansiyel riskleri tanıma ve yönetme becerilerini kazandırarak, güvenli ve sağlıklı iş ortamlarının oluşumuna katkıda bulunur. Ayrıca, bu eğitimler, güvenlik standartlarına uyum sağlanmasını ve iş sağlığı ve güvenliği hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu şekilde, çalışanlar, görevlerini güvenli ve sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmeleri için kapsamlı bir bilgi ve beceri seti elde ederler. (Akpınar ve Ögütoğulları, 2016: 116).

İlk işe giriş ve oryantasyon süreçlerinde, iş değişiklikleri veya transferleri, ekipman güncellemeleri ya da yeni ekipman edinimleri ve yeni teknolojilerin işyerine entegrasyonu durumlarında, çalışanlara eğitim verilmesi zorunludur. Ancak, bu eğitimler sadece bu özel durumlarla sınırlı kalmamalıdır; çalışanların düzenli olarak eğitim almaya devam etmeleri gerekmektedir. Eğitimlerin ana hedefi, işyerinde karşılaşılabilecek potansiyel tehlikeleri çalışanlara etkili bir biçimde öğretmek olup, bu sorumluluk yasal olarak işverene aittir. İşverenler, uygulamada olan ve planlanan güvenlik önlemlerinin kapsamını ve hedeflerini çalışanlarına açıkça aktarmalıdır. Eğitim sürecinin ardından, edinilen bilgilerin pekiştirilmesi ve alışkanlık haline getirilmesi için sürekli deneyim ve denetim sağlanmalıdır. Bu yöntem, işyerinde güvenlik kültürünün güçlenmesini ve güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasını sağlamada kritik bir rol oynar. (Oğuz, 2011: 112) (Eren, 2001: 13).

İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkin ve verimli olabilmesi için üç temel faktörün birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Birinci faktör, iş sağlığı ve güvenliği performansını içerir ve bu kapsamda çalışanların katılımı, kurallara uyma düzeyi ve performans değerlendirmeleri dikkate alınır. İkinci faktör, işin yapısını kapsar ve işyeri kültürü, güvenlik iklimi ve işyeri tehlikeleri gibi

unsurları içerir. Üçüncü faktör ise çalışanların nitelikleridir ve bu, güvenlik motivasyonları ile iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi seviyelerini kapsar (Burke ve Sockbeson, 2016: 328).

Türkiye'de 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” çerçevesinde, işverenlerin yükümlülükleri arasında çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri vermek ve bu konuda bilgilendirmek yer almaktadır. Güvenlik eğitimlerinin işyerinin ihtiyaçlarına uygun şekilde ve belirli bir süre içinde verilmesi, olumlu bir güvenlik kültürünün oluşumunu destekleyecek ve geliştirecektir. (Çavuş ve Keskin, 2020: 630).

1. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimin Önemi

Her yıl, iş yerlerinde meydana gelen ve çoğunlukla basit önlemlerle engellenebilecek meslek hastalıkları ve iş kazaları nedeniyle birçok çalışan hayatını kaybetmekte ya da kalıcı şekilde sakatlanmaktadır. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasında ve bu konudaki önleyici düzenleyici faaliyetlerin yaygınlaştırılmasında eğitim oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim eksiklikleri nedeniyle hem dünya genelinde hem de ülkemizde, her yıl birçok insan meslek hastalıklarına yakalanmakta veya iş kazalarına uğramaktadır. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği alanında etkili bir eğitim programının gerekliliğini ve önemini vurgulamaktadır. (Bilir, 2016).

Eğitim, her türlü İş Sağlığı ve Güvenliği yönetim programının vazgeçilmez bir bileşenidir. Etkili bir eğitim uygulamasının, yüksek seviyede İş Sağlığı ve Güvenliği performansı sergileyen şirketlerin belirgin bir özelliği olduğunu (Cohen ve diğerleri, 1975) ve bu tür bir eğitimin, olumlu bir güvenlik kültürünün oluşturulmasında (Zohar, 1980) temel bir rol oynadığını destekleyen birçok kanıt mevcuttur. Eğitim, yalnızca çalışanların işyerindeki potansiyel tehlikelerden korunmalarını sağlamak için gerekli olan temel bir hak olmanın ötesindedir; aynı zamanda yargı sisteminin belirlediği yasal bir yükümlülüktür. Bu nedenle, eğitim süreçlerinin etkili ve düzenli bir şekilde uygulanması hem çalışanların güvenliğinin sağlanması hem de yasal düzenlemelere uyumun sağlanması açısından son derece önemlidir. (Cooper ve Cotton, 2000).

İş sağlığı ve güvenliği alanındaki eğitim, çalışanların ve yöneticilerin, iş yerlerinde karşılaşabilecekleri yaralanmalar, iş kazaları ve hastalıklara neden

olabilecek risk unsurlarını tanımlayabilme yeteneklerini ve bu konudaki farkındalıklarını geliştirmelerine yardımcı olur. Bu eğitim, iş yerindeki potansiyel riskleri belirleyip, bunları önlemek için gerekli hazırlıkları yapma konusunda bilgi ve beceri kazandırır. Böylece, iş yerindeki güvenlik standartlarını artırarak, olası tehlikelerin önüne geçilmesini sağlar. (Işık, 2006: 29). Çalışanların iş ortamındaki güvenlik ve sağlık risklerini doğru bir şekilde tanıyabilmeleri ve bu risklere karşı etkili bir şekilde korunabilmeleri amacıyla düzenlenen eğitim programlarına katılmaları, dünya çapında yaygın olarak benimsenmiş ve etkili bir önleyici tedbir olarak kabul edilmektedir. Bu eğitimler, çalışanların potansiyel tehlikeleri fark etmelerini ve bu tehlikelerden nasıl korunacaklarına dair bilgi ve beceri kazanmalarını sağlar (Ekemen, 2006: 12).

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, çalışanların işlerinden kaynaklanabilecek hastalık ve yaralanmalardan korunmasını sağlayarak, güçlü bir sağlık ve güvenlik kültürünün oluşturulmasına ve geliştirilmesine yardımcı olur. Bu eğitimler, çalışanların sağlık ve güvenlik konularında yeterli bilgi ve beceri kazanmalarını destekler, işletmelerde meydana gelebilecek kazaların ve sağlık problemlerinin yol açabileceği sorunları önler ve ayrıca meslek hastalıkları ile iş kazalarının maliyetlerini düşürmeye katkı sağlar. (HSE, 2021: 1).

İş güvenliği eğitimlerinin etkili olabilmesi için şu unsurlara dikkat edilmelidir:

- Uygun öğrenme tekniklerinin seçilmesi,
- Eğitimin, gerçekleştirilen işin gereksinimleriyle uyumlu hale getirilmesi,
- Eğitim süresinin aşırı uzun olmamasına özen gösterilmesi,
- Eğitimlerin deneyimli ve uzman eğitmenler tarafından sunulması,
- Eğitim alan bireylere düzenli geri bildirim verilmesi,
- Verilen eğitimlerin üst yönetim tarafından düzenli olarak denetlenmesi ve teşvik edilmesi.

Bu faktörlerin dikkate alınması, iş güvenliği eğitimlerinin başarılı bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunur. (Demirbilek, 2005).

Bunlara ek olarak eğitimcinin rolü de büyük bir öneme sahiptir. Eğitimciler için ILO tarafından belirlenen parametreler aşağıdaki gibidir.

- Grup dinamiklerini anlamak ve yönetmek,
- Eğitim katılımcılarının aktif katkıda bulunmalarını teşvik etmek,
- Eğitim sürecinde yapılacak faaliyetleri ve çalışmalara yönelik önerilerde bulunarak organizasyona destek olmak,
- Katılımcıların eğitimle ilgili kuralları öğrenmelerini sağlamak,
- Çeşitli görüşlere saygı göstermek,
- Eğitim sürecini desteklemek amacıyla çeşitli kaynakları düzenleyip katılımcıların erişimine sunmak,
- Eğitim materyallerini ana dildeki gereksinimlere göre uyarlamak,
- Tartışmaları ve geri bildirim süreçlerini kolaylaştırmak,
- Tartışmalarda liderlik yaparak beyin fırtınası ortamı oluşturmak ve önemli noktaları özetlemek. (ILO, 2013).

2. Yüksek Öğretimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi

İş sağlığı ve güvenliği bilincinin oluşturulması için öncelikli olarak iş yerlerinde belirli aralıklarla düzenlenen İSG eğitimleri kullanılmaktadır. Bu eğitimler, çalışanların iş yerindeki güvenlik ve sağlık konularında bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve güvenlik kültürünü pekiştirmek amacıyla uygulanır. Bunun yanı sıra, üniversite eğitim programlarına zorunlu olarak dahil edilen iş sağlığı ve güvenliği dersleri, öğrencilere İSG konularında bilgi ve farkındalık kazandırmayı hedefler. Bu dersler, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilincini erken yaşta geliştirmelerini ve uzun vadede bu bilincin iş yerlerinde uygulanabilir bir güvenlik kültürüne dönüşmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. (Yavuz ve Gür, 2019: 21).

6645 sayılı ve 2015 tarihli Torba Yasa'nın 69. Maddesi ile yapılan düzenlemeye göre, meslek liseleri ve üniversitelerde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uzmanı olarak mezun verebilecek bölümler için iş sağlığı ve güvenliği derslerinin verilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Bu düzenleme, İSG alanında eğitim görece

öğrencilerin bu konuda gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlamak amacıyla, ilgili fakültelerde bu derslerin müfredata dahil edilmesini öngörmektedir. Böylece, mezunların iş sağlığı ve güvenliği konularında daha donanımlı olmaları ve iş yerlerinde bu alanda etkin bir şekilde görev alabilmeleri hedeflenmektedir. (ÇSGB, 2016: 45).

Yüksek Öğrenimleri sürecinde iş güvenliği eğitimi almış kişiler iş güvenliği konularında geniş bir bilgi ve yetkinlik yelpazesi kazanırlar. Bu eğitimi almış bireyleri diğerlerinden ayıran bazı özellikler şunlar olabilir:

Uzman Bilgi ve Anlayış: İş güvenliği eğitimi almış bireyler, iş sağlığı ve güvenliği konularında derinlemesine bir bilgiye sahiptir. Tehlikeleri tanıma, risk değerlendirmesi yapma ve önlemler konusunda uzmanlaşmışlardır.

Yasa ve Standart Bilgisi: İş güvenliği eğitimi alan kişiler, ilgili yasal düzenlemeleri ve standartları bilirler. Bu, işyerinde yasal uyumluluk sağlama ve güvenlik standartlarına uyma konusunda avantaj sağlar.

Risk Yönetimi Becerileri: İş güvenliği eğitimi alan bireyler, işyerindeki potansiyel tehlikeleri değerlendirme ve etkili risk yönetimi stratejileri geliştirme konusunda yetkinlik kazanırlar.

İletişim Yetenekleri: İş güvenliği uzmanları, işçilerle etkili iletişim kurabilme yeteneğine sahiptirler. Bu, güvenlik bilincini artırmak ve iş güvenliği politikalarını etkili bir şekilde iletebilmek açısından önemlidir.

Eğitim ve Farkındalık: İş güvenliği eğitimi almış kişiler, işyerindeki diğer çalışanları eğitmek ve güvenlik farkındalığını artırmak konusunda yetkinlik kazanmışlardır.

Güvenlik Denetimleri ve İncelemeler: İş güvenliği eğitimi alan kişiler, işyerinde düzenli denetimler yapma ve güvenlik incelemeleri gerçekleştirme yeteneğine sahiptirler.

Güncel Teknoloji ve İnovasyon Bilgisi: İş güvenliği alanındaki gelişmeleri takip etme yeteneği, eğitim almış bireylerin işlerini daha etkili bir şekilde yapmalarına olanak tanır.

Meslek Hastalıklarının Önlenmesi: Eğitimli çalışanlar, meslek hastalıklarının önlenmesi konusunda daha bilinçli olma eğilimindedirler. İş

sağlığı ve güvenliği eğitimi, kimyasalların kullanımı, ergonomik riskler, gürültü ve titreşim gibi meslek hastalığı risklerini tanıtmak ve önlemek için önemli bir araçtır.

İş Verimliliği ve Kalitesinde Artış: Eğitimli çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sonrasında daha dikkatli ve bilinçli bir şekilde çalışma eğilimindedirler. Bu durum, iş verimliliği ve ürün kalitesinde artışa neden olabilir, çünkü iş kazaları ve hataların azalması iş süreçlerinin daha düzenli ve verimli bir şekilde işlemesine olanak tanır.

İş Güvenliği Kültürünün Gelişmesi: İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, işletme içinde bir iş güvenliği kültürünün gelişmesine katkıda bulunabilir. Eğitimli çalışanlar, işyerinde güvenli çalışma alışkanlıklarını teşvik eder, riskleri bildirme ve çözme kültürünü destekler ve işverenle iş birliği içinde çözüm odaklı bir yaklaşım benimser.

İş güvenliği eğitimi almış kişiler, işyerinde güvenli bir çalışma ortamını sağlama konusunda liderlik yapabilir ve iş kazalarını minimize etmeye yönelik stratejiler geliştirebilirler. Ancak, eğitim programlarının tasarımı, içeriği, süresi ve tekrarlanma sıklığı gibi faktörlerin de sonuçları etkileyebileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği eğitim programlarının sürekli olarak değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi önemlidir.

C. Risk Algısı

1. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk ve Tehlike Kavramı

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında, risk ve tehlike kavramları, çalışanların iş yerlerinde karşılaştıkları olası zararların değerlendirilmesi ve önlenmesi açısından temel bileşenlerdir. Bu kavramlar, İSG yönetim sistemlerinin yapı taşlarını oluşturmakta ve iş yerlerinde güvenli bir çalışma ortamı sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Risk kavramı, genel hatlarıyla, belirli hedefler üzerindeki belirsizliklerin etkisi olarak tanımlanabilir. Bu etki, belirsizliklerin doğasına bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olabilir; olumlu etkiler fırsat, olumsuz etkiler ise tehdit olarak nitelendirilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), riski "sonuçlarının olumsuz olma olasılığı ya da bu olasılığı artıran faktörler" şeklinde tanımlar. Türkiye'de

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Kanunu'nda ise risk, "tehlikeden kaynaklanan kayıp, yaralanma veya başka zararlı sonuçların meydana gelme olasılığı" olarak ifade edilmektedir. (İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 2012).

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) alanında önemli bir diğer kavram ise tehliktir. Tehlike, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından "Büyük zarar ya da yok olma riski taşıyan durum" olarak tanımlanmaktadır. İSG açısından bakıldığında, tehlike; işin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek uygunsuz koşullar ve davranışlar, çalışma ortamında var olan veya dışarıdan gelebilecek beklenmedik olayların insanlara, iş yerlerine ya da çevreye zarar verme veya hasar verme potansiyelini ifade eder. (Aytaç, vd., 2018: 31).

Risk ve tehlike kavramları birbirine bağlı olmakla birlikte, farklı odak noktalarına sahiptir. Tehlike, potansiyel bir zarar kaynağı olarak ele alınırken, risk, bu tehlikenin gerçekleşme olasılığı ve ciddiyeti üzerine odaklanır.

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) açısından risk faktörleri genel olarak beş ana kategoride sınıflandırılabilir: (Tüfekçi ve Gökçe, 2015: 302);

- **Fiziksel risk faktörleri:** Titreşim, gürültü, radyasyon, basınç, nem gibi çevresel etkileri içerir.
- **Biyolojik risk faktörleri:** Parazitler, bakteriler, virüsler gibi canlı organizmaların neden olduğu tehlikeleri kapsar.
- **Kimyasal risk faktörleri:** Pestisitler, gazlar, metaller gibi maddelerin oluşturduğu tehlikeleri ifade eder.
- **Ergonomik risk faktörleri:** Ağırlıkların taşınması, duruş bozuklukları, uzun süreli çalışma koşulları ve kişisel koruyucu donanım ile ilgili uyumsuzluklar gibi faktörlerdir.
- **Psikososyal risk faktörleri:** Vardiyalı veya gece çalışmaları, işin doğası, stres, zaman baskısı, gelecek kaygısı ve şiddet gibi unsurları içerir.

Yukarıda belirtilen risk faktörleri çerçevesinde, güvenli bir çalışma ortamının sağlanabilmesi için risklerin iyi bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Bu süreç, risk analizi yoluyla tehlikelerin tespit edilmesini ve önlenmesini içerir. Risk değerlendirmesi ile mevcut tehlikelerin oluşturabileceği riskler sistematik bir şekilde belirlenir. Ardından, bu riskler ortadan kaldırılmalı ya da kabul

edilebilir seviyelere düşürülmelidir. Bu yaklaşım, çalışanların sağlığını koruma ve iş yerindeki güvenliği artırma açısından kritik bir öneme sahiptir. (Aytaç, vd. 2018).

2. İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk Kavramının Önemi

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) kavramı, çalışanların iş yerinde karşılaştıkları fiziksel, kimyasal, biyolojik, psikososyal ve ergonomik riskleri en aza indirmeyi hedefleyen bir disiplin olarak öne çıkmaktadır. Bu disiplinin temel unsurlarından biri olan risk kavramı, potansiyel bir tehlikenin gerçekleşmesi durumunda doğabilecek zararları ifade eder. Bir diğer önemli kavram ise, bu risklerin bireyler tarafından nasıl algılandığını belirten risk algısıdır. Başka bir deyişle risk algısı, bireylerin bu riskleri nasıl değerlendirdiği ve bunlara nasıl tepki verdiği ile doğrudan ilişkilidir.

Çalışma ortamlarında meydana gelen kazaların ve iş kaynaklı hastalıkların büyük bir kısmı, çalışanların risk algısı düzeyine bağlı olarak şekillenmektedir. Dolayısıyla, risk algısı, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının etkinliğini belirleyen kritik bir unsurdur.

Risk, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin merkezinde yer alır. İş yerlerinde meydana gelebilecek kazalar, yaralanmalar ve meslek hastalıkları, genellikle var olan risklerin yeterince değerlendirilmemesi veya gerekli önlemlerin alınmaması sonucu ortaya çıkar. Bu nedenle, risklerin doğru bir şekilde tanımlanması, analiz edilmesi ve yönetilmesi, çalışanların sağlığının korunması ve iş kazalarının önlenmesi açısından hayati bir rol oynar. Risk değerlendirmesi süreci, iş yerindeki tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin yol açabileceği risklerin derecelendirilmesi ve bu risklerin kontrol altına alınması için stratejilerin geliştirilmesini içerir.

Risk algısı, bireyin geçmiş deneyimleri, kültürel arka planı, eğitim seviyesi ve kişisel özellikleri gibi birçok faktörden etkilenir. Çalışanlar, iş ortamında karşılaştıkları tehlikeleri farklı şekillerde değerlendirebilir; bu da onların risklere karşı alacakları önlemleri ve çalışma biçimlerini etkiler. Örneğin, tehlike potansiyelinin yüksek olduğu bir iş yerinde, risk algısı düşük olan bir çalışan gerekli önlemleri almaktan kaçınabilir. Bu durum, iş kazaları ve meslek hastalıklarının artmasına neden olabilir. Dolayısıyla, çalışanların risk algısının

iyileştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği politikalarının başarısını artırmada kritik bir faktör olarak karşımıza çıkar.

III. ARAŞTIRMA

A. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri, tutum ve farkındalıklarını ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Sonrasında ise, oluşturulan ölçek ile diğer bir deyişle öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilgi, tutum ve farkındalık düzeyleri ile risk algıları arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

B. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan vakıf ve devlet üniversitelerinde kayıtlı üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. 2023-24 Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine göre Türkiye’de toplam 6.401.149 ön lisans ve lisans öğrencisi bulunmaktadır (YÖK, 2024). Nicel araştırmalarda, sağlıklı veri analizi gerçekleştirmek için olması gereken anket miktarının 300-400 arasında olması beklenmektedir. Evrenin heterojen varsayımı ve 10.000.000’a kadar olan evren büyüklüğünde 384 örneklem %95 güvenilirlik düzeyi oluşturur (Kozak, 2015). Bu doğrultuda araştırmaya dahil olan 410 üniversite öğrencisi evreni temsil etmek için yeterli sayıdadır.

C. Araştırmada Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki veriler 1-31 Mayıs 2024 tarih aralığında Google form aracılığıyla anket yöntemiyle elde edilmiştir. Anketler gönüllülük esasına dayalı olarak üniversite öğrencileri tarafından doldurulmuştur. Araştırmada kullanılan anket toplam 29 sorudan oluşmaktadır. İlk bölümde sosyo-demografik özelliklere ait beş önerme bulunmaktadır. İkinci bölümde ise yazar tarafından iş sağlığı ve güvenliği kapsamında bilgi, tutum ve farkındalığı ölçmeyi amaçlayan yirmi bir önerme yer almaktadır. Bu bölüm üniversitede verilen İş Sağlığı ve güvenliği

dersi müfredatı göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Anket soruları 5’li Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. “1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum ve 5-Kesinlikle katılıyorum’u” temsil etmektedir. Üçüncü ve son bölüm ise Olcay (2021) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmış olan iş sağlığı ve güvenliği kültürü ölçeğinin ‘risk algısı’ olarak isimlendirilen alt boyutuna ait üç sorudan oluşmaktadır. Ölçek soruları 7’li likert tipindedir. Risk algısı alt boyutunda yer alan önermeler ters madde olarak kodlanmıştır.

D. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırma kapsamında, İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin yapı geçerliğini incelemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin ve ölçek faktörlerinin güvenilirliğini incelemek için ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi (AFA), çok değişkenli istatistiksel bir yöntem olup, büyük bir veri kümesindeki gözlemlerin altında yatan yapıları keşfetmek için kullanılır. Bu analiz yöntemi, birbirleriyle ilişkili olan değişkenleri daha az sayıda faktöre indirger ve bu faktörlerin temel yapısını ortaya çıkarır (Yurt, 2023). Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının faktör yapısını keşfetmek için açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), önceden belirlenmiş bir faktör yapısını test etmek ve doğrulamak amacıyla kullanılan birçok değişkenli istatistiksel tekniktir. DFA, araştırmacıların teorik olarak öngördüğü modelin veriye ne kadar uyduğunu değerlendirmek için kullanılır (Yurt, 2023). Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının açımlayıcı faktör analizi ile keşfedilen yapısını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ayrıca ayrışma ve birleşme geçerliğini incelemek için CR, AVE ve MaxR(H) katsayıları hesaplanmıştır.

Cronbach alfa katsayısı, bir ölçeğin veya testin iç tutarlılığını ölçmek için kullanılan bir güvenilirlik katsayısıdır. İç tutarlılık, ölçeğin maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aynı kavramı ölçüp ölçmediğini gösterir. Cronbach alfa katsayısı, genellikle sosyal bilimler, eğitim, psikoloji ve benzeri alanlarda anket ve testlerin güvenilirliğini değerlendirmek için yaygın

olarak kullanılır. Cronbach alfa katsayısı 0 ile 1 arasında bir değer alır ve 0,70 üzerindeki alfa katsayıları yeterli güvenilirliğin sağlandığını işaret eder (Tavşancıl, 2005). Araştırma için gerekli analizleri uygulamak için SPSS 24.0 ve AMOS 25.0 istatistik paket programları kullanılmıştır.

Veri setinde uç değerlerin bulunup bulunmadığını belirlemek için kutu grafikleri oluşturulmuş ve incelenmiştir. Veri setinde herhangi bir uç değer bulunmadığı gözlemlenmiştir. Bir sonraki adımda çarpıklık ve basıklık katsayıları referans alınarak normal dağılım incelenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu katsayıların ± 1 aralığında yer aldığı ve verilerin normale oldukça yakın dağıldığı gözlenmiştir (Çizelge 5). Bu sonuçlar normal dağılım varsayımının karşılandığını işaret etmiştir. Bu sonuç dikkate alınarak araştırma verileri parametrik analiz teknikleri kullanılarak incelenmiştir.

Çizelge 5. Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Değişkenler	Çarpıklık		Basıklık	
	z	Sh	z	Sh
Bilgi düzeyi	-0,07	0,12	0,86	0,24
Tutum	-0,41	0,12	0,92	0,24
Farkındalık	-0,74	0,12	0,76	0,24
Risk algısı	0,43	0,12	-0,85	0,24

Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puanları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ölçekten elde edilen puanları cinsiyet ve İSG dersi alma durumu değişkenlerine göre karşılaştırmak için bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanları sınıf düzeyi ve fakülte değişkenlerine göre karşılaştırmak için ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Farkın kaynağını belirlemek için Scheffe çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır.

E. Araştırmanın Bulguları

1. Katılımcılara Ait Bilgiler

Çizelge 6. Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

		f	%	Maks.	Min.	Ort	Ss
Cinsiyet	Erkek	159	38,8				
	Kadın	251	61,2				
Yaş				18,0	57,0	26,37	9,1
Fakülte	Sağlık Bilimleri Fakültesi	86	21,0				
	MYO (2 Yıllık)	230	56,1				
	Diğer	94	22,9				
Sınıf	1	202	49,3				
	2	124	30,2				
	3	13	3,2				
	4	71	17,3				
İSG dersini alma durumu	Evet	344	83,9				
	Hayır	66	16,1				

Çizelge 6, katılımcıların tanılayıcı özelliklere göre dağılımını göstermektedir. Katılımcıların %38,8'i erkek, %61,2'si kadındır. Katılımcıların yaşları 18 ile 57 arasında değişmekte olup, ortalama yaşı 26,37'dir (Ss=9,1). Araştırmaya Sağlık Bilimleri Fakültesi (%21,0), MYO (2 Yıllık) (%56,1) ve Diğer (%22,9) fakültelerde öğrenim gören öğrenciler katılmıştır. Katılımcıların %49,3'ü 1. sınıf, %30,2'si 2. sınıf, %3,2'si 3. sınıf ve %17,3'ü 4. sınıftır. Katılımcıların %83,9'u daha önce İş Sağlığı ve Güvenliği dersi aldığını ifade etmiştir.

2. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizi öncesinde, İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin veri setinin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi uygulanmıştır. KMO değeri 0,95 olarak bulunmuş olup, bu değer örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu göstermektedir. Bartlett Küresellik Testi sonuçlarına göre, hesaplanan ki-kare değeri istatistiksel olarak anlamlıdır (Ki-kare= 6184,72; Sd=190; p<0,001). Bu bulgular, değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ve veri setinin faktör analizine uygun olduğunu işaret etmektedir.

Faktör analizi, Principal Axis Factoring (Temel Eksen Faktörleşme) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, faktör analizinde en sık kullanılan tekniklerden biridir ve özellikle psikometri, sosyal bilimler ve eğitim araştırmalarında yaygın olarak tercih edilmektedir (Yurt, 2023). Ölçek üç faktörlü

olarak tasarlandığından analiz de üç faktörlü olarak yürütülmüştür. Maddelerin faktörler üzerindeki dağılımını netleştirmek için Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır.

Faktör yükleri için belirlenen kesim noktası 0,32 olup (Tabachnick & Fidell, 2007), bu değerin altında kalan bir madde (Bi10) ölçekten çıkarılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yükleri, öz-değerler ve açıklanan varyans oranları Çizelge 6'da sunulmaktadır.

Çizelge 7. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri, Öz-Değerler ve Açıklanan Varyans Oranları

Maddeler	Faktör yükü	Öz-değer	Açıklanan varyans (%)
Bilgi düzeyi			
Hastalıktan korunma prensipleri ve korunma tekniklerinin uygulanması hakkında bilgi sahibiyim. (4)	0,81	10,35	51,77
Meslek hastalıklarının sebepleri hakkında bilgi sahibiyim. (3)	0,80		
İş kazalarının sebepleri ve korunma prensipleri konusunda bilgi sahibiyim. (8)	0,79		
Yangın ve yangından korunma konusunda bilgi sahibiyim. (6)	0,78		
Kimyasal, fiziksel ve ergonomik risk etmenleri konularında bilgi sahibiyim. (5)	0,78		
Çalışanların yasal hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibiyim. (2)	0,76		
Elektrik, tehlikeleri, riskleri ve önlemleri konusunda bilgi sahibiyim. (7)	0,75		
Kişisel koruyucu donanım kullanımı konusunda bilgi sahibiyim. (9)	0,72		
Çalışma mevzuatı konusunda (6331 Sayılı İSG Kanunu) yeterli bilgiye sahibim. (1)	0,68		
Tutum			
Tüm çalışanların iş hayatına başlamadan önce iş güvenliği eğitimi alması gerektiğine inanıyorum. (6)	0,76	2,38	11,91
İş sağlığı ve güvenliğinin iş hayatını doğrudan etkilediğine inanıyorum. (7)	0,73		
İş sağlığı ve güvenliğine dikkat edilmesinin iş verimliliğini ve kalitesini artıracığına inanıyorum. (5)	0,69		
Kişisel koruyucu kullanımı ile iş kazası ve meslek hastalığının önlenebileceğine inanıyorum. (4)	0,51		
İş sağlığı ve güvenliği dersinde anlatılan konuların üzerimde İSG Kültürü ve Bilincini oluşturmada faydalı olduğuna inanıyorum. (1)	0,41		
İş sağlığı ve güvenliği dersi ile iş kazalarının azalacağına inanıyorum. (2)	0,37		
İş sağlığı ve güvenliği dersine giren hocaların İSG Uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyorum. (3)	0,32		
Farkındalık			
İş sağlığı ve güvenliği dersi sayesinde iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi sahibi oldum. (1)	0,63	0,93	4,65
Öğrenci olarak iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösteriyorum. (2)	0,52		
Çalışacağım alanda maruz kalabileceğim kaza ve hastalıklar hakkında bilgi sahibiyim. (3)	0,34		
İş sağlığı ve güvenliği kurallarında yeterli bilince sahip olduğumu düşünüyorum. (4)	0,33		

Çizelge 7 incelendiğinde, maddelerin ön görüldüğü gibi bilgi düzeyi, tutum ve farkındalık faktörleri altında toplandığı gözlenmiştir. Faktör yükleri 0,32 ile 0,81 arasında değerler almıştır. Üç faktörlü ölçeğin açıkladığı varyans %68,33'tür. Varyansın yarıdan fazlasının açıklanması, ölçeği oluşturan

maddelerin birbiri ile yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve bu maddelerin temsil gücünün yüksek olduğunu işaret etmiştir. Bir sonraki adımda doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin keşfedilen yapısı, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. Bu analiz, ölçeğin üç faktörlü teorik modeli ile ne kadar uyumlu olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır. DFA için Maximum Likelihood (Maksimum Olabilirlik) yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, istatistiksel modellerde parametre tahmini yaparken, gözlemlenen veri setine en iyi uyum sağlayan parametre değerlerini bulmak için kullanılan güçlü bir tekniktir. Maksimum Olabilirlik yöntemi, faktör analizi, regresyon analizi, yapısal eşitlik modelleri ve birçok diğer istatistiksel analizde yaygın olarak kullanılmaktadır (Yurt, 2023). DFA sırasında modelin verilerle uyumunu değerlendirmek amacıyla çeşitli uyum ölçütleri dikkate alınmıştır (Çizelge 8).

Çizelge 8. Uyum Ölçütleri ve İSG Bilgi, Tutum ve Farkındalık Ölçeğine Ait Uyum Değerleri

Uyum ölçütleri	İyi uyum değerleri	Kabul edilebilir uyum değerleri	Dokuz faktörlü modele ait uyum değerleri
χ^2/sd	<3	<5	3,03
RMSEA	0,00<RMSEA<0,05	0,05<RMSEA<0,10	0,07
SRMR	0,00<SRMR<0,05	0,05<SRMR <0,10	0,04
GFI	0,95<GFI<1,00	0,90<GFI<0,95	0,90
AGFI	0,90<AGFI<1,00	0,85<AGFI<0,90	0,87
NFI	0,95<NFI<1,00	0,90<NFI<0,95	0,92
CFI	0,95<CFI<1,00	0,90<CFI<0,95	0,95

Çizelge 8’de, İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin üç faktörlü modeline ait uyum değerleri yer almaktadır [$\chi^2=485,02$; Sd=160; $\chi^2/df=3,03$; $p<0,001$; RMSEA=0,07; SRMR=0,04; GFI= 0,90; AGFI=0,87; CFI=0,95; NFI=0,92]. Hesaplanan uyum değerleri üç faktörlü modelin veriler ile genel olarak kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır (Browne & Cudeck, 1993; Marsh & Hocevar, 1985; McDonald & Marsh, 1990). Analiz sonucunda hesaplanan faktör yükleri, kritik oranlar ve anlamlılık düzeyleri Çizelge 9’da gösterilmiştir.

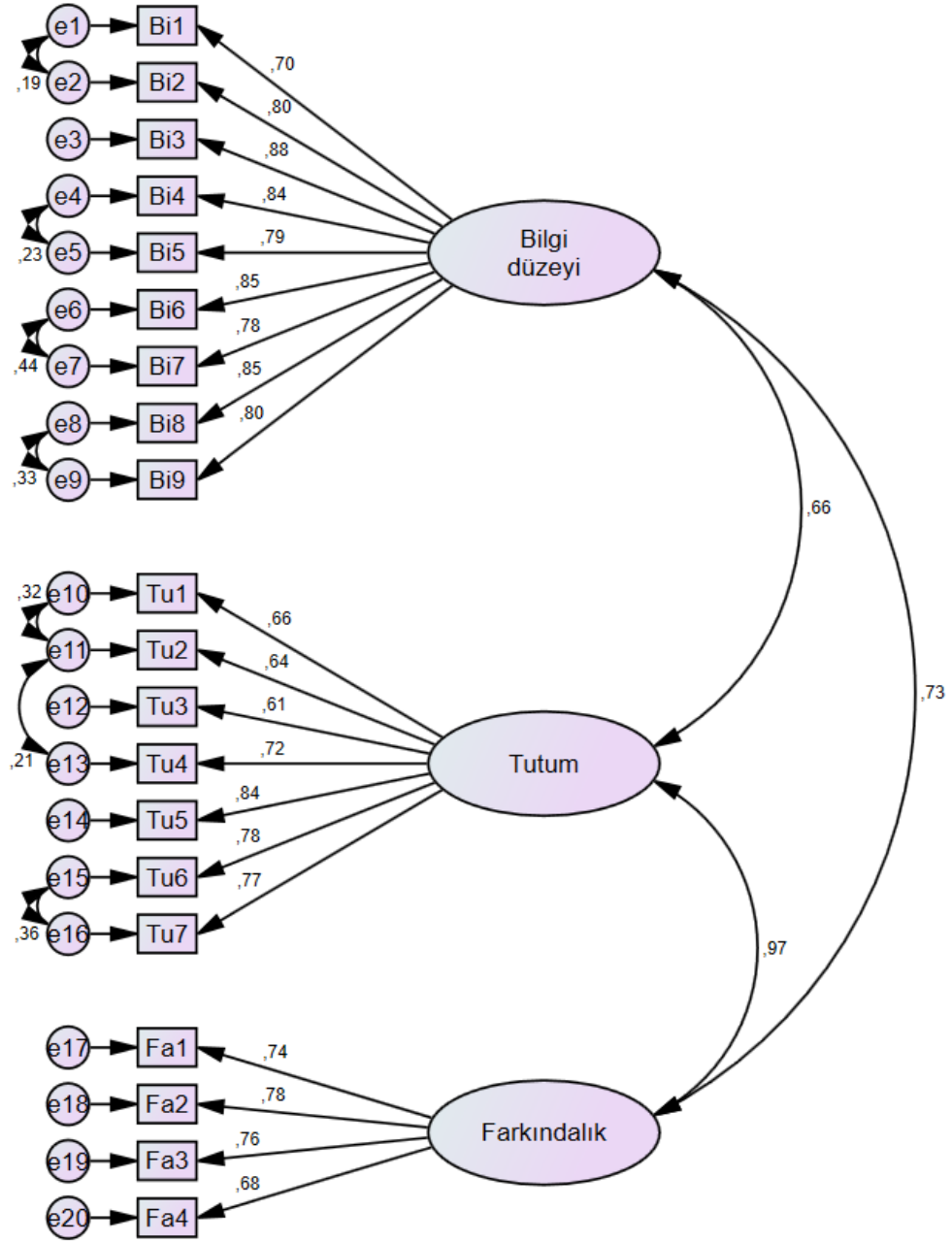
Çizelge 9. Doğrulamalı Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri, Kritik Oranlar ve Anlamlılık Düzeyleri

Madde no	Faktör	Faktör yükü (β)	Sh	t	p	CR	AVE	MaxR(H)
Bi1	<--- Bilgi düzeyi	0,70			***			
Bi2	<--- Bilgi düzeyi	0,80	0,06	17,25	***			
Bi3	<--- Bilgi düzeyi	0,88	0,07	16,85	***			
Bi4	<--- Bilgi düzeyi	0,85	0,07	16,27	***			
Bi5	<--- Bilgi düzeyi	0,79	0,07	15,18	***	0,94	0,66	0,95
Bi6	<--- Bilgi düzeyi	0,85	0,06	16,30	***			
Bi7	<--- Bilgi düzeyi	0,78	0,07	15,01	***			
Bi8	<--- Bilgi düzeyi	0,85	0,06	16,43	***			
Bi9	<--- Bilgi düzeyi	0,80	0,06	15,42	***			
Tu1	<--- Tutum	0,66			***			
Tu2	<--- Tutum	0,64	0,07	14,01	***			
Tu3	<--- Tutum	0,61	0,08	11,11	***			
Tu4	<--- Tutum	0,72	0,08	12,75	***	0,88	0,52	0,90
Tu5	<--- Tutum	0,84	0,08	14,45	***			
Tu6	<--- Tutum	0,78	0,07	13,66	***			
Tu7	<--- Tutum	0,77	0,07	13,54	***			
Fa1	<--- Farkındalık	0,74			***			
Fa2	<--- Farkındalık	0,78	0,06	15,79	***			
Fa3	<--- Farkındalık	0,76	0,06	15,39	***	0,83	0,55	0,84
Fa4	<--- Farkındalık	0,68	0,07	13,64	***			

*** p<0,001; Bi= Bilgi düzeyi, Tu= Tutum, Fa= Farkındalık

Çizelge 9 incelendiğinde, doğrulamalı faktör analizi sonrasında elde edilen faktör yüklerinin her birinin 0,001 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Ölçeklere ait faktör yükleri 0,61 ile 0,88 arasında değer almıştır. İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğini üç faktörlü doğrulamalı faktör analizi diyagramı Şekil 1'de yer almaktadır. Ölçeğin maddelerinde yedi tane kovaryans bağlantısı bulunmuştur.

Ayrışma ve birleşme geçerliğini test etmek için CR, AVE ve MaxR(H) katsayıları hesaplanmıştır. AVE değeri 0,50'nin ve CR değeri ise 0,70'in üzerinde olması birleşme geçerliğinin sağlandığının bir kanıtı olarak kabul edilmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Bu koşullar İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeği faktörleri için bütünüyle karşılanmıştır. Ayrıca, MaxR(H) güvenilirlik değerinin CR değerlerinden daha büyük olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar ise ayrışma geçerliliğinin sağlandığı sonucunu desteklemektedir (Hu ve Bentler, 1999). Sonuç olarak bu araştırma kapsamında geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı, ölçek faktörlerinin birleşme ve ayrışma geçerliğine sahip olduğu belirlenmiştir.

$$\chi^2=485,02; Sd=160; \chi^2/df=3,03; p<0,001$$

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı,

4. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Cronbach alfa katsayısı, bir testin veya ölçeğin iç tutarlılığını ölçmek için kullanılan bir güvenilirlik katsayısıdır. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı veya kavramı ne kadar iyi ölçtüğünü gösterir. Cronbach alfa katsayısı, genellikle sosyal bilimler, eğitim ve psikoloji gibi alanlarda anket ve testlerin güvenilirliğini değerlendirmek için yaygın olarak kullanılır (Tavşancıl, 2005). İSG

bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin genelinin ve faktörlerinin güvenilirlik düzeyinin belirlemek için hesaplanan katsayılar Çizelge 10'da yer almaktadır.

Çizelge 10. Tablo Güvenirlik Katsayıları

Ölçek	Madde sayısı	Cronbach Alfa
Bilgi düzeyi	9	0,95
Tutum	7	0,88
Farkındalık	4	0,83
Ölçeğin geneli	20	0,94

Çizelge 10 incelendiğinde, bilgi düzeyi, tutum ve farkındalık faktörlerine ait alfa katsayılarının sırasıyla 0,95; 0,88 ve 0,83 olarak hesaplandığı anlaşılmaktadır. Ölçeğin geneli için hesaplanan alfa katsayısı ile 0,94'tür. 0,70 ve üzerinde katsayılar ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yeterli seviyede olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2005). Elde edilen katsayılar İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin yüksek düzeyde bulunduğunu göstermiştir.

İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinden ve risk algısı ölçeğinden elde edilen puanları incelemek için betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Elde edilen değerler Çizelge 11'de yer almaktadır.

Çizelge 11. Betimsel Analiz Sonuçları

Değişkenler	Min.	Maks.	Ort ^a	Ss
Bilgi düzeyi	1	5	3,91	0,72
Tutum	1	5	4,31	0,67
Farkındalık	1	5	4,17	0,70
Risk algısı	1	5	3,57	1,13

^a1,00-1,80 çok düşük, 1,81-2,60 düşük, 2,61-3,40 orta, 3,41-4,20 yüksek, 4,21-5,00 çok yüksek

Çizelge 11, katılımcıların bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puanlarının betimsel istatistiklerini göstermektedir. Katılımcıların bilgi düzeyi puanları 1 ile 5 arasında değişmiş olup, ortalama puan 3,91'dir (Ss=0,72). Bu sonuç, katılımcıların genel olarak İSG bilgi düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu işaret etmektedir. Benzer şekilde, katılımcıların tutum puanları 1 ile 5 arasında değişmiş olup, ortalama puan 4,31'dir (Ss=0,67). Bu sonuç, katılımcıların genel olarak İSG'ye yönelik olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermiştir. Katılımcıların farkındalık puanları 1 ile 5 arasında değişmiş olup,

ortalama puan 4,17'dir (Ss=0,70). Bu sonuç, katılımcıların genel olarak İSG'ye yönelik farkındalıklarının yüksek düzeyde bulunduğunu göstermiştir

Son olarak, katılımcıların risk algısı puanları 1 ile 5 arasında değişmiş olup, ortalama puan 3,57'dir (Ss=1,13). Bu sonuç, katılımcıların genel olarak yüksek düzeyde bir risk algısına sahip olduğunu işaret etmektedir.

Çizelge 12. Cinsiyete Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort	Ss	t(408)	p
Bilgi düzeyi	Kadın	251	3,90	0,61	-0,33	0,74
	Erkek	159	3,92	0,87		
Tutum	Kadın	251	4,37	0,45	2,32	0,02*
	Erkek	159	4,21	0,91		
Farkındalık	Kadın	251	4,22	0,54	1,69	0,09
	Erkek	159	4,10	0,89		
Risk algısı	Kadın	251	3,51	1,09	1,45	0,15
	Erkek	159	3,67	1,18		

*p<0,05

Çizelge 12, cinsiyete göre bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamalarını ve bağımsız gruplar t testi sonuçlarını göstermektedir. Kadın (Ort=3,90; Ss=0,61) ve erkek (Ort=3,92; Ss=0,87) katılımcıların bilgi düzeyi puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir (t(408)=-0,33; p>0,05). Benzer şekilde, kadın (Ort=4,22; Ss=0,54) ve erkek (Ort=4,10; Ss=0,89) katılımcıların farkındalık puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir (t(408)=1,69; p>0,05). Öte yandan, kadın (Ort=4,37; Ss=0,45) ve erkek (Ort=4,21; Ss=0,91) katılımcıların tutum puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermiştir (t(408)=2,32; p<0,05). Kadın katılımcıların tutum puan ortalaması, erkek katılımcılarınkinden anlamlı olarak daha yüksektir. Son olarak, kadın (Ort=3,51; Ss=1,09) ve erkek (Ort=3,67; Ss=1,18) katılımcıların risk algısı puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir (t(408)=1,45; p>0,05).

Çizelge 13. Sınıf Düzeyine Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Sınıf düzeyi	N	Ort	Ss	F(3;406)	p
Bilgi düzeyi	1	202	3,91	0,65	1,47	0,22
	2	124	3,99	0,63		
	3	13	3,91	0,66		
	4	71	3,76	1,02		
Tutum	1	202	4,31	0,62	1,20	0,31
	2	124	4,28	0,70		
	3	13	4,65	0,33		
	4	71	4,31	0,80		
Farkındalık	1	202	4,18	0,63	0,71	0,54
	2	124	4,18	0,73		
	3	13	4,38	0,43		
	4	71	4,10	0,85		
Risk algısı	1	202	3,49	1,10	1,44	0,23
	2	124	3,63	1,12		
	3	13	3,33	1,26		
	4	71	3,77	1,19		

Çizelge 13, sınıf düzeyine göre bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamalarını ve ANOVA sonuçlarını göstermektedir. Birinci sınıf (Ort=3,91; Ss=0,65), ikinci sınıf (Ort=3,99; Ss=0,63), üçüncü sınıf (Ort=3,91; Ss=0,66) ve dördüncü sınıf (Ort=3,76; Ss=1,02) öğrencilerin bilgi düzeyi puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F(3;406)=1,47$; $p>0,05$). Benzer şekilde, birinci sınıf (Ort=4,31; Ss=0,62), ikinci sınıf (Ort=4,28; Ss=0,70), üçüncü sınıf (Ort=4,65; Ss=0,33) ve dördüncü sınıf (Ort=4,31; Ss=0,80) öğrencilerin tutum puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F(3;406)=1,20$; $p>0,05$).

Birinci sınıf (Ort=4,18; Ss=0,63), ikinci sınıf (Ort=4,18; Ss=0,73), üçüncü sınıf (Ort=4,38; Ss=0,43) ve dördüncü sınıf (Ort=4,10; Ss=0,85) öğrencilerin farkındalık puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F(3;406)=0,71$; $p>0,05$). Son olarak, birinci sınıf (Ort=3,49; Ss=1,10), ikinci sınıf (Ort=3,63; Ss=1,12), üçüncü sınıf (Ort=3,33; Ss=1,26) ve dördüncü sınıf (Ort=3,77; Ss=1,19) öğrencilerin risk algısı puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F(3;406)=1,44$; $p>0,05$). Elde edilen sonuçlar, farklı sınıflarda bulunan öğrencilerin İSG bilgi düzeylerinin, İSG' ye yönelik tutumlarının, farkındalıklarının ve risk algılarının benzer olduğunu göstermiştir.

Çizelge 14. Okul Türü Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Okul türü	N	Ort	Ss	F(2;407)	p	Scheffe Post-Hoc
Bilgi düzeyi	MYO ^a	230	3,99	0,63	4,90	0,01*	a>b
	Sağlık bilimleri fakültesi ^b	86	3,71	0,79			
	Diğer ^c	94	3,90	0,84			
Tutum	MYO	230	4,29	0,68	0,67	0,51	-
	Sağlık bilimleri fakültesi	86	4,30	0,71			
	Diğer	94	4,38	0,61			
Farkındalık	MYO	230	4,18	0,70	0,32	0,73	-
	Sağlık bilimleri fakültesi	86	4,12	0,72			
	Diğer	94	4,20	0,66			
Risk algısı	MYO	230	3,63	1,11	1,89	0,15	-
	Sağlık bilimleri fakültesi	86	3,36	1,09			
	Diğer	94	3,63	1,19			

*p<0,05

Çizelge 14, okul türüne göre bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamalarını ve ANOVA sonuçlarını göstermektedir. Öğrencilerin tutum (F(2;407)=0,67; p>0,05), farkındalık (F(2;407)=0,32; p>0,05) ve risk algısı (F(2;407)=1,89; p>0,05) puan ortalamaları, okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bununla birlikte, MYO (2 yıllık) öğrencilerin (Ort=3,99; Ss=0,63) bilgi düzeyi puan ortalaması, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinininkinden (Ort=3,71; Ss=0,79) anlamlı olarak daha yüksektir (F(2;407)=4,90; p<0,05). Scheffe post-hoc testi, bu anlamlı farklılığın MYO öğrencileri lehine olduğunu göstermiştir.

Çizelge 15. İSG Dersini Alma Durumuna Göre Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Değişkenler	İSG dersini alma durumu	N	Ort	Ss	t(408)	p
Bilgi düzeyi	Evet	344	4,00	0,68	6,24	0,00*
	Hayır	66	3,42	0,76		
Tutum	Evet	344	4,37	0,60	4,00	0,00*
	Hayır	66	4,01	0,89		
Farkındalık	Evet	344	4,23	0,66	3,51	0,00*
	Hayır	66	3,90	0,83		
Risk algısı	Evet	344	3,59	1,16	-0,54	0,59
	Hayır	66	3,51	0,94		

*p<0,05

Çizelge 15, İSG dersini alma durumuna göre bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamalarını ve bağımsız gruplar t testi sonuçlarını göstermektedir. İSG dersini almış olan katılımcıların bilgi düzeyi (Ort=4,00; Ss=0,68), tutum (Ort=4,37; Ss=0,60) ve farkındalık (Ort=4,23; Ss=0,66) puan ortalamaları, dersi almamış olan katılımcılarınkinden anlamlı olarak daha yüksektir (sırasıyla $t(408)=6,24$; $p<0,05$; $t(408)=4,00$; $p<0,05$; $t(408)=3,51$; $p<0,05$). Öte yandan, İSG dersini almış olan katılımcıların risk algısı puan ortalaması, dersi almamış olan katılımcılarınkinden anlamlı olarak farklı değildir ($t(408)=-0,54$; $p>0,05$). Bu sonuç dersi alan ve almayan öğrencilerin risk algılarının benzer olduğunu işaret etmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puanları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılar ve anlamlılık düzeyleri Çizelge 16’da yer almaktadır.

Çizelge 16. Bilgi Düzeyi, Tutum, Farkındalık ve Risk Algısı Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1.Bilgi Düzeyi	2.Tutum	3.Farkındalık	4.Risk Algısı
1. Bilgi düzeyi	1			
2. Tutum	,580**	1		
3. Farkındalık	,643**	,825**	1	
4. Risk algısı	-0,058	,026	-0,014	1

** $p<0,01$; N=410

Çizelge 16 incelendiğinde, bilgi düzeyi puanları ile tutum ($r=,580$; $p<0,01$), farkındalık ($r=,643$; $p<0,01$) puanları arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, tutum ile farkındalık puanları arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=,825$; $p<0,01$). Bilgi düzeyi, tutum ve farkındalık arasında yüksek ve orta düzeyde pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur. İkili ilişkiler dikkate alındığında İSG bilgi düzeyi arttıkça İSG’ ye yönelik olumlu tutumlar ve farkındalık da artış göstermektedir.

Risk algısı puanları ile bilgi düzeyi ($r=-,058$; $p>0,05$), tutum ($r=,026$; $p>0,05$) ve farkındalık ($r=-,014$; $p>0,05$) puanları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Risk algısının diğer değişkenlerle anlamlı bir ilişkiye sahip olmaması nedeniyle, ileri analizler (örneğin, regresyon analizi gibi çok değişkenli analizler) gerçekleştirilememiştir. İkili ilişkiler dikkate alındığında, İSG bilgi

düzeyinin ve İSG' ye yönelik tutum ve farkındalık düzeyindeki artışların, öğrencilerin risk algısı ile ilişkisi olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin İSG bilgi düzeyi ve farkındalıklarının risk algıları üzerinde belirgin bir ilişkisinin olmadığını göstermektedir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

İş sağlığı ve güvenliği, modern iş dünyasının en kritik unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu alandaki stratejilerin üç ana hedefe hizmet ettiği söylenebilir: çalışanların korunması, işletmenin korunması ve üretimin korunması. Çalışanların sağlığını ve güvenliğini sağlamaya yönelik iş sağlığı ve güvenliği önlemleri, bu üç hedefin gerçekleştirilmesine doğrudan katkıda bulunur. Ancak, eğitim eksiklikleri, bilgi yetersizlikleri ve dikkatsizlik gibi faktörler, meslek hastalıkları ve iş kazalarının temel sebeplerini oluşturur. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin eksiksiz ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi hem bireylerin hem de işletmelerin güvenliğini sağlamada hayati bir rol oynar. Eğitimler sayesinde iş yerlerinde güvenli çalışma koşulları oluşturulması ve potansiyel risklerin önceden tespit edilip ortadan kaldırılması hedeflenir. Eğitimlerin kapsamlı bir şekilde uygulanması, iş sağlığı ve güvenliği sistemlerinin etkinliğini artırarak hem bireylerin hem de işletmelerin uzun vadeli başarısını ve sürdürülebilirliğini garanti eder.

Eğitim faaliyetleri, tehlikelerin ve kazaların önlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır. Her yıl, birçok çalışan, önlenemez nitelikteki ve yasal olarak engellenmesi gereken meslek hastalıkları ve iş kazaları yüzünden hayatını kaybetmekte veya kalıcı sakatlıklar yaşamaktadır. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasında, önleyici ve düzenleyici tedbirlerin etkili bir şekilde benimsenmesinde eğitim, kritik bir öneme sahiptir. Üniversitelerde zorunlu olarak müfredata dâhil edilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, öğrencilerde İSG bilincini ve güvenlik kültürünü kazandırmayı amaçlamaktadır.

Güvenlik kültürünün temeli, iş görenlere mevcut tehlikeler ve potansiyel iş kazaları hakkında sürekli farkındalık kazandırılmasıyla oluşturulur ve bu süreç, devamlı gözetime tabi bir güvenlik sistemi ile desteklenir. Güvenlik kültürünün inşa edilmesinde kritik öneme sahip kurumlar arasında okullar öne çıkar. Okullar, bireylerin güvenlik konusundaki bilincini artırmak ve güvenlik kültürünü köklü bir şekilde yerleştirmek için en uygun zeminleri sunar. Dolayısıyla, okullarda

gerçekleştirilen etkili güvenlik eğitimleri, uzun vadede iş yerlerinde güvenlik kültürünün güçlendirilmesine ve tehlikelerin en aza indirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu sayede öğrencilerin;

- Fiziksel, psikolojik, kimyasal ve biyolojik risk faktörlerini ve bu risklere karşı koruma yöntemlerini kavrayabilmeleri,
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde kendilerine tanınan yasal hakları ve yükümlülükleri bilmeleri,
- Mesleklerini icra ederken kullanacakları kişisel koruyucu ekipmanlar ile uyarı işaretleri hakkında bilgi sahibi olmaları,
- Yangın güvenliği ve ilk yardım konularında eğitim alarak mesleki risklerin ortaya çıkmamasını sağlayacaktır.

Bu çalışma kapsamında yapılan anket ile Türkiye’ de bulunan vakıf ve devlet üniversitelerine kayıtlı üniversite öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeyleri, tutum ve farkındalık düzeyleri araştırılmıştır. Sonrasında ise, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilgi, tutum ve farkındalık düzeyleri ile risk algıları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. ‘İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin güvenli davranışlar üzerindeki etkisi’ başlıklı bu araştırmaya katılanların %61,2’i kadın, %56,1’i Meslek Yüksek Okulu Öğrencisi ve %49,3’ü 1. Sınıfta okumakta ve %83,9’u İSG dersi almıştır.

Araştırmada elde edilen katsayılar neticesinde İSG bilgi, tutum ve farkındalık ölçeğinin iç tutarlılığa bağlı güvenirliliğinin yüksek düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine, yaşlarına ve sınıflarına bağlı olarak iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi düzeylerinde ve farkındalıklarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu da bize öğrencilerin İSG bilgilerinin ve farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bu sonuç, eğitim programlarının geniş bir katılımcı kitlesi üzerinde tutarlı ve etkili bir bilgi ve farkındalık sağladığını göstermektedir. Bu bulgu, tüm demografik grupların İSG bilgisi ve farkındalığı açısından benzer yüksek standartları yakaladığını ve eğitimlerin genel olarak başarılı bir şekilde

uygulandığını işaret eder. Cinsiyet, yaş ve sınıf gibi faktörlerin bilgi ve farkındalık üzerinde anlamlı bir etkisi olmaması, eğitimin içeriğinin ve yöntemlerinin geniş bir kitleye hitap edebilecek şekilde tasarlandığını ve tüm katılımcılar arasında eşit bir bilgi seviyesi ve farkındalık sağladığını ortaya koyar. Bu durum, İSG eğitimlerinin kalitesinin ve erişilebilirliğinin yüksek olduğunu, ayrıca farklı demografik özelliklere sahip bireylerin eğitim sürecinden eşit derecede faydalandığını vurgular. Sonuç olarak, bu bulgular eğitim programlarının kapsamlı ve etkili olduğunu doğrulamakta ve eğitim süreçlerinin sürekli olarak gözden geçirilip güncellenmesi gerekliliğini destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutum ölçeği sonuçları; öğrencilerin genel olarak İSG' ye yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermiştir. Öte yandan, kadın ve erkek katılımcıların tutum puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Kadın katılımcıların tutum ortalaması, erkek katılımcılarınkinden anlamlı olarak daha yüksektir. Kadın ve erkek katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusundaki tutum puanlarının anlamlı bir şekilde farklılık göstermesi, çeşitli etmenlerle açıklanabilir. Kadınların genellikle daha dikkatli ve risk algıları yüksek olarak sosyalizasyon süreçlerinden geçtiği bilinir, bu da İSG konusundaki tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca, kadınların iş güvenliği ve sağlık konularına karşı daha yüksek bir empati geliştirme eğiliminde olmaları, bu konuda daha hassas ve bilinçli davranmalarına yol açabilir. Eğitim sürecinde de kadınların bu konulara daha fazla ilgi ve motivasyon göstermesi, öğrenme süreçlerini ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Erkeklerin ise genellikle daha risk alıcı davranışlar sergilemeleri ve İSG konularına karşı daha az duyarlılık gösterebilmeleri, bu tutum farklılıklarının temel nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Bu farklılıklar, eğitim programlarının cinsiyetler arası farkları göz önünde bulundurarak daha etkili hale getirilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Eğitim programları hazırlanırken cinsiyetler arası tutum farklılıklarını dikkate almak, programın etkinliğini artırmada kritik bir rol oynar. Bu bağlamda, İSG konularının tüm katılımcıları hedefleyen ve empati geliştirmelerini sağlayan bir biçimde sunulması önemlidir. Gerçek vaka çalışmaları, interaktif simülasyonlar ve rol oyunları, katılımcıların konuya derinlemesine bağlılık geliştirmelerine yardımcı olabilir. Erkek ve kadın katılımcıların farklı tutum ve

algılarına yönelik özel modüller tasarlamak, cinsiyetler arası farkları gidermeye yönelik etkili bir stratejidir. Erkek katılımcıların risk algısını artırmak ve sorumluluk duygusunu güçlendirmek amacıyla, somut tehlike örnekleri ve kazaların gerçek sonuçlarına dair etkileyici anlatımlar kullanılabilir. Öte yandan, kadın katılımcıların yüksek duyarlılığı ve bilinçliliğini tüm katılımcılara eşit derecede yansıtacak stratejiler geliştirilmelidir. Eğitimlerde, cinsiyetler arası etkileşim ve grup dinamiklerini destekleyen aktiviteler, farklı bakış açılarını anlamak ve tutumları geliştirmek adına büyük önem taşır. Böylece, eğitim programları daha kapsayıcı ve etkili hale gelerek, tüm katılımcıların İSG konusundaki tutumlarını olumlu yönde pekiştirebilir ve genel güvenlik kültürünü güçlendirebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türüne göre tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bununla birlikte, MYO (2 yıllık) öğrencilerinin bilgi düzeyi puan ortalaması, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinkinden anlamlı olarak daha yüksektir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgi düzeyi puan ortalamasının sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinkinden anlamlı olarak daha yüksek çıkması, birkaç önemli faktörü işaret edebilir. İlk olarak, meslek yüksekokulları genellikle uygulamalı ve teknik eğitimlere odaklandığı için, öğrencilerin İSG bilgisiyle ilgili daha yoğun ve pratik bir eğitim almış olmaları muhtemeldir. Bu tür eğitimler, öğrencilerin İSG konusundaki bilgi seviyelerini artırabilir ve bilgi düzeylerini sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinden daha yüksek kılabilir. Meslek yüksekokullarında yapılan eğitimlerin sektörel gereklilikler doğrultusunda daha yoğun ve uygulamalı olması, bu farkın temel nedenlerinden biri olabilir. Öte yandan, sağlık bilimleri fakülteleri öğrencilerinin bilgi düzeyinin meslek yüksekokulu öğrencilerinden daha düşük olması, eğitim programlarının teorik bilgiye daha fazla ağırlık vermesi ve uygulamalı eğitimde yeterince derinlemesine olmamasından kaynaklanıyor olabilir. Sağlık bilimleri eğitimi genellikle geniş bir konu yelpazesini kapsadığından, İSG bilgileri daha yüzeysel kalabilirken, meslek yüksekokulları belirli bir alana daha yoğunlaşarak derinlemesine bilgi sağlamış olabilir.

Bu sonuç, meslek yüksekokullarının İSG eğitiminde uygulama ve sektörle ilgili bilgiye daha fazla odaklandığını ve bu sayede öğrencilerin bilgi

seviyelerinin arttığını göstermektedir. Ayrıca, sağlık bilimleri fakültelerindeki eğitimlerin geniş bir yelpazeye yayıldığı ve dolayısıyla spesifik konularda derinlemesine bilgi sağlayamadığı söylenebilir. Bu durum, İSG konusundaki bilgi düzeylerinin okul türüne göre farklılık göstermesinin nedenlerini anlamada yardımcı olur ve eğitim programlarının içeriğinin okul türüne göre daha iyi uyumlu hale getirilmesi gerektiğini vurgular.

İSG dersini alma durumuna göre bilgi düzeyi, tutum, farkındalık ve risk algısı puan ortalamalarından elde edilen sonuçlar göstermektedir ki İSG dersini almış olan katılımcıların bilgi düzeyi, tutum ve farkındalık puan ortalamaları, dersi almamış olan katılımcılarınkinden anlamlı olarak daha yüksektir. Öte yandan dersi alan ve almayan öğrencilerin risk algılarının benzer olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçlar dikkate alındığında İSG bilgi düzeyi arttıkça İSG' ye yönelik tutum ve farkındalık da artış göstermektedir. Öte yandan analizler dikkate alındığında İSG bilgi düzeyinin ve İSG' ye yönelik tutum ve farkındalık düzeyindeki artışların, öğrencilerin risk algısını etkilemediği anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin İSG bilgi düzeyi ve farkındalıklarının risk algıları üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığını göstermektedir. İş sağlığı ve güvenliği bilgisine sahip olmalarına rağmen çalışanların iş yerlerinde risk almasının birkaç nedeni olabilir:

- **Deneyimsizlik ve Bilgi Eksikliği:** Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği kurallarını bilmelerine rağmen, bu bilgileri pratikte nasıl uygulayacaklarını yeterince deneyimlemeyebilirler. Özellikle yeni başlayanlar veya eğitimi tam almayan çalışanlar, riskleri doğru bir şekilde değerlendiremeyebilirler.
- **Kültürel ve Davranışsal Faktörler:** İş yerinde riskli davranışlar, şirket kültürü veya çalışanların davranış biçimleriyle ilgili olabilir. Eğer riskli davranışlar iş yerinde yaygınsa veya ödüllendiriliyorsa, çalışanlar bu davranışlara yönelme eğiliminde olabilirler.
- **Zaman ve Üretkenlik Baskısı:** Çalışanlar, işlerini hızlı bir şekilde tamamlamak ve üretkenlik hedeflerine ulaşmak için güvenlik önlemlerini

göz ardı edebilirler. Zaman baskısı veya yüksek performans beklentileri, güvenlik kurallarını ihmal etmelerine neden olabilir.

- **Güvenlik Donanımının Eksikliği veya Yetersizliği:** İş yerlerinde uygun güvenlik ekipmanlarının eksik olması veya mevcut ekipmanların yetersizliği, çalışanların kendilerini güvende hissetmemesine ve bu nedenle riskli davranışlara yönelmesine neden olabilir.
- **İletişim Sorunları:** Güvenlik politikaları ve prosedürleri hakkında net ve etkili bir iletişim eksikliği, çalışanların bu kuralları anlamalarını ve uygulamalarını zorlaştırabilir.
- **Motive Edici Faktörlerin Eksikliği:** İş sağlığı ve güvenliği konusundaki eğitimin teşvik edilmemesi veya ödüllendirilmemesi, çalışanların bu konudaki ciddiyetini azaltabilir.
- **Psikolojik ve Sosyal Faktörler:** İş yerinde stres, yorgunluk veya kişisel sorunlar, çalışanların dikkatlerini ve güvenlik algılarını olumsuz etkileyebilir.
- **Kuralların ve Denetimlerin Yetersizliği:** Güvenlik kurallarının yeterince uygulanmaması veya denetimlerin yetersizliği, çalışanların bu kurallara uymalarını zorlaştırabilir.

Bu nedenler, çalışanların iş yerlerinde risk almalarına yol açabilir. Güvenli bir çalışma ortamı oluşturmak için bu faktörleri ele almak ve sürekli eğitim, etkili iletişim ve uygun denetimlerle desteklemek önemlidir.

Yükseköğretimden itibaren iş sağlığı ve güvenliği (İSG) risk alma tutumunu değiştirmek için bir dizi strateji uygulanabilir. Bu stratejiler, öğrencilere güvenlik bilincini aşlamak ve profesyonel yaşamlarına güvenli çalışma alışkanlıklarıyla başlamalarını sağlamak amacıyla tasarlanmalıdır;

Eğitim ve Bilinçlendirme

İSG Müfredatının Entegrasyonu: Üniversite programlarına iş sağlığı ve güvenliği konularını içeren dersler eklenmelidir. Bu dersler, öğrencilere risk yönetimi, güvenlik standartları ve acil durum prosedürleri hakkında bilgi vermelidir.

Atölye ve Seminerler: Düzenli olarak İSG konularında atölye çalışmaları ve seminerler düzenlenmeli, öğrencilere gerçek dünyadaki güvenlik uygulamaları hakkında bilgi verilmelidir. Bu etkinlikler, sektördeki profesyoneller tarafından da desteklenebilir.

Sahada Eğitim ve Staj Programları: Öğrencilere, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını sahada deneyimleme fırsatı sunan staj programları ve saha eğitimleri sağlanmalıdır. Bu, teorik bilgilerin pratiğe dönüştürülmesini ve gerçek risklerle yüzleşmesini sağlar.

Bilgi ve Farkındalık Artırma

Güvenlik Bilinci Kampanyaları: Üniversite kampüslerinde güvenlik bilincini artırmak amacıyla kampanyalar düzenlenebilir. Bu kampanyalar, bilgilendirme panoları, broşürler ve online kaynaklar aracılığıyla yürütülebilir.

Simülasyon ve Senaryo Çalışmaları: Güvenlik tatbikatları ve acil durum senaryo çalışmaları, öğrencilere risk yönetimi ve acil durum tepkileri hakkında pratik bilgi sağlar. Bu tür uygulamalar, gerçek durumları simüle ederek hazırlık yapmalarına yardımcı olur.

Politika ve Prosedürler

Güvenlik Politikasının Oluşturulması: Üniversite içinde güvenli bir öğrenme ortamı sağlamak için kapsamlı bir güvenlik politikası oluşturulmalıdır. Bu politika, acil durum prosedürleri, risk değerlendirmeleri ve güvenlik eğitim programlarını içermelidir.

İSG Sertifikaları ve Ödüller: Öğrencilere, İSG konularında sertifikalar ve ödüller verilerek güvenlik bilincinin teşvik edilmesi sağlanabilir. Bu sertifikalar, öğrencilerin iş yaşamına atıldıklarında bu konudaki yetkinliklerini belgelemelerine yardımcı olur.

Destek ve Kaynaklar

Danışmanlık ve Destek Hizmetleri: Üniversitelerde, öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konularında danışmanlık ve destek sağlayacak birimlerin oluşturulması önemlidir. Bu birimler, öğrencilere risk yönetimi ve güvenlik standartları hakkında rehberlik edebilir.

Araştırma ve Geliştirme: İSG ile ilgili araştırma projeleri ve geliştirme faaliyetleri teşvik edilmelidir. Öğrenciler, bu projelerde yer alarak güvenlik konusundaki yenilikçi çözümleri keşfetme fırsatı bulabilirler.

İş Birliği ve Ağ Oluşturma

Endüstri ile İş Birliği: Üniversiteler, iş sağlığı ve güvenliği konularında endüstri ile iş birliği yaparak öğrencilerin gerçek dünya deneyimlerine erişimini artırabilirler. İşverenlerle yapılan ortaklıklar, öğrencilere iş yerlerinde güvenlik uygulamalarını gözlemleme fırsatı sunar.

Profesyonel Ağlar ve Mentorluk: Güvenlik uzmanları ve profesyonellerle mentorluk programları oluşturarak öğrencilere sektördeki en iyi uygulamalar hakkında bilgi ve deneyim kazandırılabilir.

Bu stratejiler, üniversitelerde iş sağlığı ve güvenliği bilincini artırmak ve öğrencilerin güvenlik konusundaki tutumlarını geliştirmek için etkili bir temel oluşturabilir. Bu yaklaşımlar, öğrencilere iş yaşamına güvenli bir başlangıç yapmalarını sağlayacak önemli bilgi ve becerileri kazandırır.

Bu araştırma, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) bilincinin artırılması ve güvenlik kültürünün güçlendirilmesi açısından üniversitelerin kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Eğitim programlarının kapsamı, içeriği ve yöntemleri, öğrencilere risk algısını geliştirme ve güvenli çalışma alışkanlıkları kazandırma konusunda büyük önem taşımaktadır. Cinsiyetler arası tutum farklılıklarının göz önünde bulundurulması, eğitimlerin daha etkili hale gelmesine katkı sunarken, uygulamalı ve saha odaklı eğitimlerin de öğrencilerin İSG bilgilerini pekiştirmesi açısından avantaj sağlamaktadır.

Bu bağlamda, üniversitelerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki stratejilerini sürekli güncelleyerek, öğrencilere güvenli bir çalışma ortamının temellerini atmalarını sağlamak hem bireysel hem de toplumsal düzeyde uzun vadeli faydalar sağlayacaktır. Eğitimlerin etkisi, sadece bireylerin değil, aynı zamanda iş yerlerinin de güvenliğini artırarak sürdürülebilir bir çalışma kültürü oluşturacaktır. Bu nedenle, İSG konusundaki eğitim ve bilinçlendirme çabalarının artarak devam etmesi, toplum genelinde güvenli çalışma koşullarının sağlanmasına önemli katkılar sunacaktır.

Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alan bireylerin, üniversite sonrasındaki yaşamlarında daha kaliteli ve sürdürülebilir bir yaşam sürme potansiyelinin oldukça yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu eğitim, bireylerin mesleki yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli riskleri daha iyi değerlendirme becerisi kazanmalarını sağlar. Öğrenciler, iş yerinde ortaya çıkabilecek tehlikeleri tanımayı, bu tehlikelerle başa çıkma stratejilerini geliştirmeyi ve güvenli davranışlar sergilemeyi öğrenirler.

Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sadece bireylerin iş performanslarını artırmakla kalmaz, aynı zamanda onların genel yaşam kalitelerini de olumlu yönde etkiler. Güvenli çalışma alışkanlıkları edinen bireyler, yalnızca kendi sağlıklarını değil, aynı zamanda çevrelerindeki iş arkadaşlarının güvenliğini de gözetme sorumluluğunu taşır. Bu durum, bireylerin profesyonel yaşamlarının yanı sıra kişisel yaşamlarında da daha bilinçli, duyarlı ve sağlıklı kararlar almasına zemin hazırlar. Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin etkisi, bireylerin sadece kariyerleri üzerinde değil, aynı zamanda sosyal yaşamları üzerinde de kalıcı ve olumlu bir iz bırakma potansiyeline sahiptir. Bu tür eğitimler, gelecekteki iş gücünün sağlığını ve güvenliğini teminat altına alarak, toplumsal refaha önemli katkılarda bulunacağı unutulmamalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, ISO 14001, ISO 9001 ve ISO 45001 gibi entegre yönetim sistemleriyle uyumlu çalışarak, hem çalışan sağlığını ve güvenliğini artırır, hem de kalite, çevre yönetimi ve sürekli iyileştirme hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunur. Eğitimler, bu sistemlerin etkinliğini sağlamak ve organizasyonun sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasını desteklemek için önemli bir araçtır.

Sürdürülebilir kalkınma bağlamında, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, bireylerin uzun vadeli refahı ve çevresel sürdürülebilirlik için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, birkaç sürdürülebilir kalkınma hedefi ile doğrudan ilişkilidir. Bunlar şunlar olabilir:

Hedef 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam: İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için kritik öneme sahiptir. İş kazalarının ve sağlık sorunlarının azaltılması, bireylerin uzun vadede daha kaliteli bir yaşam

sürmelerine olanak tanır. Ayrıca, iş yerlerinde güvenli davranışların teşvik edilmesi, toplum genelinde sağlıklı yaşam kültürünü destekler.

Hedef 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme: Güvenli çalışma ortamları yaratmak, iş gücünün verimliliğini artırır ve bu da ekonomik büyümeyi destekler. İyi bir iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, işçilerin daha verimli ve sağlıklı bir şekilde çalışmalarını sağlar, bu da uzun vadede ekonomik kalkınma için önemlidir. Ayrıca, insan haklarına saygılı, güvenli ve insana yakışır işlerin teşvik edilmesi bu hedefle doğrudan bağlantılıdır.

Hedef 10: Eşitsizliklerin Azaltılması: İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, çalışanlar arasında eşitlikçi bir yaklaşımı teşvik eder. Özellikle daha savunmasız gruplara yönelik özel önlemler ve güvenli çalışma koşulları sağlanarak, iş gücündeki eşitsizlikler azaltılabilir. İşyerinde güvenli ve adil bir ortam oluşturmak, toplumsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için önemli bir adımdır.

Hedef 12: Sorumlu Tüketim ve Üretim: Çalışma ortamlarının güvenli hale getirilmesi, çevresel kaynakların korunmasını da teşvik edebilir. İş sağlığı ve güvenliği eğitiminde çevresel sürdürülebilirlik konusunun da ele alınması, doğal kaynakların daha verimli kullanılmasına katkı sağlar. Böylece, daha sürdürülebilir bir üretim ve tüketim kültürü oluşturulabilir.

Hedef 13: İklim Eylemi: Güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması ve iş yerlerinde sağlık risklerinin azaltılması, aynı zamanda çevresel tehditlerin de en aza indirilmesine katkı sağlayabilir. Çalışma koşullarındaki güvenlik önlemleri, iklim değişikliği ile ilgili risklere karşı alınacak önlemleri de kapsayabilir.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle bütünleşik bir şekilde, sağlıklı ve güvenli iş ortamlarının yaratılmasına katkı sağlar ve ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliği destekler. Bu durum, çevresel kaynakların korunmasını ve daha sürdürülebilir bir toplumsal yapı inşa edilmesini destekler.

V.KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- BİLİR, N. ve YILDIZ, N. (2004) **İş Sağlığı ve Güvenliği: Temel Bilgiler**, İş Sağlığı ve Güvenliği İçinde, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1.b, Ankara, s.248.
- BURKE, M. J., & SOCKBESON, C. E. (2016). **Safety Training**. Safety Training, The Wiley Blackwell Handbook of the Psychology of Occupational Safety and Workplace Health (s. 327-356). İçinde England: John Wiley & Sons.
- DEMİRBİLEK, T. (2005). **İş Güvenliği Kültürü**. İzmir: Legal Yayınları.
- DİZDAR, E. N. (2008). **İş Güvenliği** (4. b.). Trabzon: Murathan Yayınevi
- EREN, A. (2001). **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Açısından İşçi-İşverenin Görev ve Sorumlulukları**. Ankara: Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası.
- KOZAK, M. (2015). **Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri**. Ankara: Detay Yayıncılık.
- OĞUZ, Ö. (2011). **AB Direktifleri ve Türk İş Hukukunda İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşverenlerin Yükümlülükleri ve İşçilerin Hakları**. İstanbul: Legal Yayınları.
- TABACHNICK, B. G., & FIDELL, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- TAVŞANCIL, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- YURT, E. (2023). *Sosyal Bilimlerde Çok Değişkenli Analizler İçin Pratik Bilgiler: SPSS ve AMOS Uygulamaları*. Ankara: Nobel.

MAKALELER

- AKPINAR, T., & ÖĞÜTOĞULLARI, E. (2016). **İş Sağlığı ve Güvenliğinde Eğitimin Planlanması ve Uygulanması**. Karatahta İş Yazıları Dergisi (5), 113-134.
- BROWNE, M. W., & CUDECK, R. (1993). **Alternative ways of assessing model fit. Sociological Methods & Research**, 21(2), 230-258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- COOPER, M., & COTTON, D. (2000). **Safety Training – A Special Case?** Journal of European Industrial Training, 24(9), 481-490
- ÇAVUŞ, Ö. H., & KESKİN, R. (2020). **İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Sağlık Sektöründe Güvenlik Kültürü Üzerindeki Etkilerinin Analizi**. Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 27(3), 627-644
- EKEMEN, K. S. (2006). **Eski ve Yeni İş Kanunlarında Çalışanların İSG Eğitimi**. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, 30(6), 12-17.
- FORNELL, C., ve LARCKER, D. F. (1981). **Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. Journal of Marketing Research**, 18(1), 39–50.
- Hu, L. T., & BENTLER, P. M. (1999). **Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal**, 6(1), 1-55.
- KARABAL, A. (2021). **İş Sağlığı ve İş Güvenliği**. USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 5(1), 1-21
- KARAKAŞ, İ. (2007). **Kısmi Süreli Çalışmanın Sosyal Güvenlik Boyutu**, Yaklaşım Dergisi, Haziran. Sayı: 174.
- KOÇ, E. (2004). **Orman Ürünleri Endüstrisinde Çevre Sorunları, İş Sağlığı ve İş Güvenliği**, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, Sayı: 22, Yıl: 4.

- MARSH, H. W., & HOCEVAR, D. (1985). **Application of confirmatory factor analysis to the study of self-concept: First-and higher order factor models and their invariance across groups.** Psychological Bulletin, 97(3), 562–582. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.97.3.562>
- McDONALD, R. P., & MARSH, H. W. (1990). **Choosing a multivariate model: Noncentrality and goodness of fit.** Psychological Bulletin, 107(2), 247–255. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.107.2.247>
- OLCAY, Z. F. (2021). **İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü Ölçeği; Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.** *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* (23), 678-685. <https://doi.org/10.31590/ejosat.892845>
- ŞENOL, L., & FERHATOĞLU, M. (2019). **İşletmelerde İş Sağlığı ve Güvenliği.** *International Social Sciences Studies Journal*, 5(50), 6691-6700.
- TEKİN, F. A. (1991). **İş Güvenliği ve Önemi.** *Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(1), 329-360
- TÜFEKÇİ, C. U., GÖKÇE, A. (2015). **Metal Sanayinde Çalışan Kadınlar Arasında Algılanan Bir Risk Faktörü Olarak Psiko-Sosyal Riskler,** *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), SS. 301- 307.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- HSE. (2021). Health and Safety Training a Brief Guide. [https://www.hse.gov.uk/pubns/indg345.pdf\(ET](https://www.hse.gov.uk/pubns/indg345.pdf(ET). 09.08.2021).

TEZLER

- EKEN, G. (2011). **İş Kazalarını Önlemede İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Etkinliği Perakende Sektöründe Bir Uygulama.** Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

DİĞER KAYNAKLAR

- ASHAROSE, Saizen, I., & SASİ, P. K. (2015). Awareness Workshop As An Effective Tool and Approach for Education in Disaster Risk Reduction: A Case Study from Tamil Nadu, India. Sustainability, 7(7), 8965-8984.
- ASLANTEPE, G. (2002). İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu, s. 3, Ankara.
- AYTAÇ, S., ÖZOK, A. F., YAMANKARADENİZ, N., GÖKÇE, A., VD. (2018). Metal Sanayiinde Çalışan Kadınların Ergonomik Risk Algısı: Bir Araştırma. Ergonomi, 1(1), 29-38. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.473023>
- BOZOĞLU, U. (2021). Ortaokulda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına İlişkin Okul Müdürlerinin Görüşleri (Muğla İli İlçesi Örneği). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
- COHEN, A., COLLIGAN, M. J., SINCLAIR, R., NEWMAN, J., & SCHULER, R. (1998). Assessing Occupational Safety and Health Training Cincinnati, Ohio: National Institute for Occupational Safety and Health.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28339, 20 Haziran 2012.

EKLER

Ek 1 Anket Formu

Ek 2 İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi, Tutum ve Farkındalık Ölçeği

Ek 3 Etik Kurul Kararı

Ek 1 Anket Formu

1.BÖLÜM: Demografik Özellikler

1. Cinsiyetiniz: a) Kadın b) Erkek
2. Yaşınız:
3. Fakülteniz: a) MYO (2 Yıllık) b) İletişim Fakültesi c) Mimarlık-Mühendislik Fakültesi d) Sağlık Bilimleri Fakültesi e) Güzel Sanatlar Fakültesi f) Diğer
4. Sınıfınız: a) 1.Sınıf b) 2. Sınıf c) 3. Sınıf d) 4. Sınıf
5. İş sağlığı ve güvenliği dersi aldınız mı/alıyor musunuz?

Evet

Hayır

2.BÖLÜM: Ölçek Geliştirme

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.İş sağlığı ve güvenliği dersinde anlatılan konuların üzerimde İSG Kültürü ve bilincini oluşturmada faydalı olduğuna inanıyorum.					
2.İş sağlığı ve güvenliği dersi ile iş kazalarının azalacağına inanıyorum.					
3.İş sağlığı ve güvenliği dersine giren öğretim elemanının İş güvenliği uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyorum.					
4.Kişisel koruyucu kullanımı ile iş kazası ve meslek hastalığının önlenebileceğine inanıyorum.					
5.İş sağlığı ve güvenliği dersi sayesinde iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi sahibi oldum.					
6.Öğrenci olarak iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösteriyorum.					
7.İş sağlığı ve güvenliğine dikkat edilmesi					

iş verimliliğini ve kalitesini artıracığına inanıyorum.					
8.Çalışacağım alanda maruz kalabileceğim kaza ve hastalıklar hakkında bilgi sahibiyim.					
9.Tüm çalışanların iş hayatına başlamadan önce iş güvenliği eğitimi alması gerektiğine inanıyorum.					
10.İş sağlığı ve güvenliğinin iş hayatını doğrudan etkilediğine inanıyorum.					
11.İş sağlığı ve güvenliği kurallarında yeterli bilince sahip olduğumu düşünüyorum.					
12.Çalışma mevzuatı konusunda (6331 Sayılı İSG Kanunu) yeterli bilgiye sahibim.					
13.Çalışanların yasal hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibiyim.					
14.Meslek hastalıklarının sebepleri hakkında bilgi sahibiyim.					
15.Hastalıktan korunma prensipleri ve korunma tekniklerinin uygulanması hakkında bilgi sahibiyim.					
16.Kimyasal, fiziksel, ergonomik risk etmenleri konularında bilgi sahibiyim					
17.Yangın ve yangından korunma konusunda bilgi sahibiyim.					
18.Elektrik tehlikeleri, riskleri ve önlemleri konusunda bilgi sahibiyim.					
19.İş kazalarının sebepleri ve korunma prensipleri konusunda bilgi sahibiyim.					
20.Kişisel koruyucu donanım konusunda bilgi sahibiyim.					
21.Acil durumlar, tahliye ve kurtarma konusunda bilgi sahibiyim.					

3.BÖLÜM: Risk Algısı

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.İş tanımım dışında riskli bir iş varsa bunu sorgulamadan yaparım.							
2.Yaptığım işte risk almam gerekirse eğer, bu riski alırım.							
3.Çalışma arkadaşlarımda sahada güvenliği benim için çok önemli değil.							

Ek 2 İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi, Tutum ve Farkındalık Ölçeği

İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi, Tutum ve Farkındalık Ölçeği
İş Sağlığı ve Güvenliği Tutum Ölçeği (Birinci Boyut)
1.İş sağlığı ve güvenliği dersinde anlatılan konuların üzerimde İSG Kültürü ve bilincini oluşturmada faydalı olduğuna inanıyorum.
2.İş sağlığı ve güvenliği dersi ile iş kazalarının azalacağına inanıyorum.
3.İş sağlığı ve güvenliği dersine giren hocaların İş güvenliği uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyorum.
4.Kişisel koruyucu kullanımı ile iş kazası ve meslek hastalığının önlenebileceğine inanıyorum.
5.İş sağlığı ve güvenliğine dikkat edilmesinin iş verimliliğini ve kalitesini artıracığına inanıyorum.
6.Tüm çalışanların iş hayatına başlamadan önce iş güvenliği eğitimi alması gerektiğine inanıyorum.
7.İş sağlığı ve güvenliğinin iş hayatını doğrudan etkilediğine inanıyorum.
İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Ölçeği (İkinci Boyut)
1.İş sağlığı ve güvenliği dersi sayesinde iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi sahibi oldum.
2.Öğrenci olarak iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösteriyorum.
3.Çalışacağım alanda maruz kalabileceğim kaza ve hastalıklar hakkında bilgi sahibiyim.
4.İş sağlığı ve güvenliği kurallarında yeterli bilince sahip olduğumu düşünüyorum.
İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Düzeyi Ölçeği (Üçüncü boyut)
1.Çalışma mevzuatı konusunda (6331 Sayılı İSG Kanunu) yeterli bilgiye sahibim.
2.Çalışanların yasal hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibiyim.
3.Meslek hastalıklarının sebepleri hakkında bilgi sahibiyim.
4.Hastalıktan korunma prensipleri ve korunma tekniklerinin uygulanması hakkında bilgi sahibiyim.
5.Kimyasal, fiziksel ve ergonomik risk etmenleri konularında bilgi sahibiyim.
6.Yangın ve yangından korunma konusunda bilgi sahibiyim.
7.Elektrik, tehlikeleri, riskleri ve önlemleri konusunda bilgi sahibiyim.
8.İş kazalarının sebepleri ve korunma prensipleri konusunda bilgi sahibiyim.
9.Kişisel koruyucu donanım kullanımı konusunda bilgi sahibiyim.

Ek 3 Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.11.2024-137910

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-137910
Konu :Etik Onayı Hk.

22.11.2024

Sayın İlker MUMCU

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Komisyonu'nun 14.11.2024 tarihli ve 2024/12 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Nuri Gökmen KARAKİRAZ
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSCB409T6P Pin Kodu : 49852

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: İlker MUMCU

EĞİTİM BİLGİLERİ

Okul		Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	İstanbul Aydın Üniversitesi Toplam Kalite Yönetimi	2024
Ön Lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi-Optisyonluk	Devam ediyor
Ön Lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi-Odyometri	2024
Lisans	İstanbul Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi	2021
Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Pedagojik Formasyon	2018
Ön Lisans	Anadolu Üniversitesi- Açıköğretim Fakültesi	2018
Lisans	Trakya Üniversitesi Fen Fakültesi-Biyoloji	2003
Ön Lisans	Marmara Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Tıbbi Laboratuvar	1998
Lise	Pertevniyal Lisesi	1995

Yabancı Dil: İngilizce

Hobiler: Seyahat, Sinema